

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**MACEDONIAN
CIVIC
EDUCATION
CENTER**

Eğitimde Etniklerarası Entegrasyon Projesi

KARIŞIK ETNİK/DİL ÖĞRENCİ GRUPLARIYLA ORTAK FAALİYETLER

**Öğretmenlere Kitapçık
- İç Kullanıma Yönelik -**

Üsküp, Ekim 2012

Kitapçık, İnsan Hakları ve Anlaşmazlıkların Giderilmesi Merkezi Tarafından
Hazırlanmıştır

İşbu Kitapçık, **ABD'nin Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID)** Aracılığıyla Amerikan Halkı Tarafından Maddi Destek Sağlanan *Eğitimde Etniklerarası Entegrasyon Projesi'nin* Bir Bölümüdür.

İÇERİK

1. Giriş	
Kitapçık kime yönelik hazırlanmıştır?	3
Ortak faaliyetler hangi öğretmenler tarafından uygulanabilir?	4
2. Eğitimde Etniklerarası Entegrasyon Üzerine Kurulu Olan Karışık Etnik/Dil Gruplarıyla Ortak Faaliyetler	
Etniklerarası entegrasyon doğrultusunda hangi faaliyetler önemlidir?	5
Ortak faaliyetler hangi amaçlarla düzenlenirler?	6
Karışık etnik/dil gruplarıyla ortak faaliyetler hangi anlamı taşır?	8
Tek dilli okullardaki ortak faaliyetler hangi şekilde uygulanırlar?	9
Öğrencilerle birlikte ortak faaliyet uygulama çalışmaları nasıl olur?	10
3. İki/Üç Dilli Okullardaki Yönelimler	
3.1. Kısa vadeli ortak faaliyetlerin uygulanması	14
3.2. Uzun vadeli ortak faaliyetlerin uygulanması	20
3.3. Ortak eğitim faaliyetlerin uygulanması	25
4. Tek Dilli Okullardaki Yönelimler	
4.1. Kısa vadeli ortak faaliyetlerin uygulanması	32
4.2. Uzun vadeli ortak faaliyetlerin uygulanması	37
4.3. Ortak eğitim faaliyetlerin uygulanması	41

Kitapçığı Hazırlayanlar:
Filipina Negrievska, Violeta Petroska-Beška ve Safet Balaji

Sözkonusu Kitapçığın Hazırlanmasında ABD'nin Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) Aracılığıyla Amerikan Halkı Tarafından Destek Sağlanmıştır. Kitapçıkta İfade Edilen ve Müelliflere Ait Olan Tavırlar, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti veya USAID'nin Tavırları Anlamına Gelmez.

1. Giriş

Kitapçık Kime Yönelik Hazırlanmıştır?

Sözkonusu kitapçık herşeyden önce, ilkokullarda ve liselerde eğitim sisteminin öngörmüş olduğu ders programları kapsamında ve ders dışı faaliyetlerde **öğretmenler** tarafından kullanımın yanısıra, bu tarz faaliyetlerin planlanması, uygulanması ve desteklenmesinde dahil olan okullardaki bütün **müdürler ve uzman eğitim kadrolarına** yöneliktir. Etnik/dil açısından karışık grup öğrencilerinin ders kapsamında ve ders dışındaki faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması doğrultusunda dahil olan herkesin neler yapması gerekliliği konusunda yönelimler verilmiştir.

Farklı eğitim ve eğitim dışı faaliyetlerinin uygulanması süreçleri **ilkokullarda ve liselerde** hemen hemen aynıdır. Kitapçık faaliyetlerinin kapsamı dahilinde ilk önce **iki/üç okul ya da tek okula** yönelik olup olmadığı belirlenir, bundan sonra da, bu gruplaşmanın altında dersler kapsamındakiler ve ders dışı faaliyetler olarak altlarına eklenir. Çok dilli okullarda ve/veya belirli ölçüde farklı bir etnik grup mensuplarının fazlaca bulunmaları durumlarında (%10), daha doğrusu eğitimi kendi ana dilinde görmeyen okullarda yürütülmekte olan ortak faaliyetlerin çok daha rahat ve kolay yapıldığı gözönünde bulundurulmuştur. Bu durum aslında tek dilde eğitim veren okullarda öğrencilerle birlikte ortak faaliyet yapılamaz anlamını hiçbir şekilde taşımaz. Böyle durumlarda eğitimde etniklerarası entegrasyona ulaşabilmek için sözkonusu kitapçıkta açık ve net bilgiler verilir.

Yönelimlerin daha rahat bir şekilde takip edilmelerine yönelik olarak eğitim faaliyetleri ve eğitim dışı faaliyetler uzun vadeli ve kısa vadeli olarak ayrılırlar. Tek sefere yönelik yapılan (eğitim yılı kapsamında tek sefer yapılanlar) faaliyetler **kısa vadeli** faaliyetler olarak bilinirler. Bunlar arasına geziler, seyahatler, ziyaretler, müsamereler, farklı programlar, ilkokulun veya lisenin tamamlanmasının ardından yapılan mezuniyet törenleri, değişik faaliyetler gibileri sayılabilir. Ortak hazırlık sürecinin ne kadar süreceği böyle durumlarda önemli değildir. Diğer taraftan, farklı etnik/dil öğrenci gruplarının ortak hazırlıklarıyla organize edilen seri halindeki ders dışı faaliyetleri (haftada en az bir kere) **uzun vadeli** olarak sayılırlar. Bu, bir yarıyıldan daha kısa olmamalıdır.

Ortak Faaliyetler Hangi Öğretmenler Tarafından Uygulanabilir?

Karışık etnik/dil öğrenci gruplarıyla planlanacak ve uygulanacak olan ortak faaliyetlerin tümünde öğretmenler kilit rolde bulunurlar. Eğitimde etniklerarası entegrasyon durumunun iyileştirilmesine katkı sağlayacak olan faaliyetlerin uygulanması işi tamamen öğretmenlerin motivasyon durumuna bağlı olan bir şeydir.

Öğrencilerle ortaklaşa yapılacak olan tüm faaliyetlerin uygulanması doğrultusunda elde edilecek olan başarılar, öğretmenlerin hangi branştan olduklarına bağlı olan bir şey değildir. Öğrencilerin kişisel ve sosyal yönden gelişim kaydetmelerinde önemli rol oynayan bu gibi faaliyetlerin belirli bir branş dersiyle herhangi bir bağlantı içerisinde bulunmadığından dolayı, bu bağlamda kendi kapasitesini yeterli bulan her öğretmen bu faaliyetlerin uygulanmasında başarılı olabilir. Başka bir deyişle, sözkonusu faaliyetleri gerçekleştirecek olan öğretmenlerin bu işe yatkınlığının mevcudiyeti durumlarında gösterecekleri başarılarla bağlı olan bir husus olarak bilinir.

Başarılı öğretmenler – uygulayıcılar, **etnik farklılıklara karşı saygı duyan**, kendi kültür mensubiyetlerinin farkında olan ve **diğer kültürlere ve onların mensuplarına yönelik açık olan** öğrenciler ve meslekdaşlarıyla birlikte düzenlemiş oldukları ortak faaliyetlerde başarılarla imza atanlardır. Bu, sözkonusu çalışmalarda gayret gösteren öğretmenlerin **diğerleri** hakkında herhangi bir önyargıya sahip olmadıkları anlamına gelmez. Bunlar, kültürler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar üzerine fikir yürütmeye ve bu şekilde yapılacak olan tartışma platformlarında öğrenciler ve kendi meslekdaşlarıyla birlikte kendilerinde mevcut olan önyargıları keşfetmeye açık olduklarını gösterir. Kendileri tarafınca diğer kültürlere karşı duydukları saygıyı **diğerlerine ait olan kültür değerleri, gelenek ve görenekleri üzerine çekimser kalma (onaylama veya inkar etme)** şeklinde göstermeyi tercih ederler.

Öğretmenler arasındaki başarılı uygulayıcılar, **diğerlerinin duygularını ve düşüncelerini anlamaya, işlerin gidişatını diğerlerinin bakış açılarından takip etmeye ve hissetmeye** gayret gösterenlerdir. İşlerin gidilmesine yönelik oldukça kapsamlı ve son derece geniş bakış açısını kullanmayı tercih eden bu grup öğretmenler, öğrencilerin **diğerleriyle** farklı kültür değerleri ve ihtiyaçlarının bile mevcut olması durumlarında, kendilerine ait kültürlerini ve ihtiyaçlarını sergilemeye korkmadıkları rahat bir ortam oluşturulmasına katkı sağlamış olurlar.

Öğrencilerle birlikte ortak faaliyetler gerçekleştirmekte olan öğretmenler, kendilerine **son derece güvenilirler** ve bunun sayesinde de çok fazla tercih edilmeyen ve olağan olmayan diğer **etnik/dil gruplarına ait olan öğretmenlerle** çok sayıda işbirliği yapabilirler. Bunların yanısıra bahse konu öğretmenler, **diğerlerine ait kültürlere** yönelik bilgi edinmeye açık olmakla birlikte, karşılıklı işbirliği ve özellikle öğrencilerle yapılması planlanan ortak faaliyetler doğrultusunda muhtemel tehlikelerle başedebilmeye hazır bulunurlar.

2. Eğitimde Etniklerarası Entegrasyon Üzerine Kurulu Olan Karışık Etnik/Dil Gruplarıyla Ortak Faaliyetler

Etniklerarası Entegrasyon Doğrultusunda Hangi Faaliyetler Önemlidir?

Karışık etnik/dil öğrenci gruplarında yürütülmekte olan ortak faaliyetler, eğitimde ve toplumun tamamında etniklerarası entegrasyon hususlarındaki vurguyu yakalayabilmek amacıyla son derece önemli bir noktayı temsil eder. Etniklerarası entegre eğitimin asıl amacı, farklı etnik dil gruplarındaki öğrencilerin birbirleri arasında etkileşimi daha doğru **entegrasyonu** öğrenmeleridir. Bu doğrultuda ihtiyaç duyulan özelliklere sahip olabilmek amacıyla öğrenciler, kendilerinde zaten mevcut olan diğer etnik gruplara karşılıklı **önyargılardan** uzaklaşabilmek, etniklerarası **işbirliğinin** artırılmasını sağlamak ve Makedonya Cumhuriyeti'nde yaşamakta olan farklı etnik grup mensuplarıyla karşılıklı **bağlı olmak** ilişkilerini yüksek tutmak peşinde bulunmalıdırlar.

Eğitimde etniklerarası entegrasyon hususunun temelinde farklı dillerde eğitim gören öğrenciler arasında sayıca daha çok faaliyet yapabilmek (Örneğin: Makedonlar ve Arnavutlar) veya farklı bir işbirliği gerçekleştirmek (genellikle Romanlar hakkında mevcut olan durum). Eğitim sistemikapsamında öngörülenler doğrultusunda faaliyet yapılamadığı durumlarında (farklı eğitim dilinden kaynaklanan), ders dışı faaliyetlerin uygulanması daha doğru olur. Ders dışı faaliyetlerin öğrencilerin sosyal ve kişisel hayatlarında önemli bir durumu temsil ettiğinden hareketle¹, farklı etnik/dil gruplarına ait olan öğrencilerin ne yaptıkları değil, aksine, onların ortak çıkarlarını ilgilendirecek yönde faaliyetler yapmalarının en önemli olmasıdır (bu durumlarda yapılacak olan faaliyetlerin okulun çıkarlarına karşı olmamaları gerekir). Ortak faaliyetlerin uygulanması yönünde, ürüne ulaşana kadararadan geçen **süreç** dilimi ve **ürünün** kendisi oldukça önemli bir hususu temsil eder. Pratikte yapılan çalışmalara bakıldığında paralel bir şekilde gerçekleştirilen faaliyetler, etnik/dil gruplarındaki sözkonusu süreci ayrı bir şekilde geçirdikleri ve ürünün sunumunu yapmak üzere bir araya geldikleri zaman, böyle faaliyetler eğitimde etniklerarası entegrasyon amaçlarına faydalı olabilecek faaliyetler olarak sayılmaz.

Etniklerarası entegrasyona hangi çokkültürlü faaliyetin etkisi bulunur?

Yapılan müsamerenin multietnik bir karaktere sahip olabilmesi için, program kapsamında çıkışlarını hazırlayan korodaki Arnavut öğrenciler Arnavutça biri şarkı ile, Makedon öğrenciler de Makedonca bir şarkı ile sahne alacaklardır. Hazırlıklar kapsamında her iki koro grubunun çalışmaları paralel bir şekilde geliştiği için onların sahne alma durumları multietnik entegrasyon karakteri taşımaz. Sözkonusu amaca ulaşabilmek için her iki koro grubu beraber sahne almanın yanında, hem Makedonca hem de Arnavutça şarkılarının hazırlanmasında ortak çalışmalar yürütmelidirler.

Koro tarafından yapılacak olan faaliyetlerin entegre olabilmeleri için, her iki dilde eğitim gören öğrencilerin ortak bir şarkı ile sahne almaları (onların kültürleriyle hiçbir bağlantısı bulunmayan bir şarkı) oldukça faydalı bir hareket olacaktır.

¹ Okulların çalışma kalite göstergesi uyarınca Makedonya eğitim ve bilim bakanlığı, 2011 yılı, syf. 15

Ortak Faaliyetler Hangi Amaçlarla Düzenlenirler?

Önyargılar ve kalıplaşmış düşünce ve kelimeler baskısı yaşayan etniklerarası ilişkilerin daha iyi bir seviyeye ulaşabilmeleri için farklı etnik gruplara ait olan öğrencilerin de aralarında bulunduğu ders içi ve ders dışı faaliyetler çok önemlidir. Bu şekilde yapılacak olan ve çok önemli bir hususu temsil eden karışık öğrenci gruplu ortak faaliyetlerin yapılmasıyla öğrenciler birbirleri aralarında irtibat kurmayı ve bununla birlikte kendi aralarındaki farklılıkları ve benzerlikleri bireysel ve grup halinde öğrenmeyi keşfederler. Bu durumların yanısıra *diğerleri* ile yapılacak olan irtibatları ve etkileşimi elde ederler. Belirli şartlar altında yapılacak olan bu irtibatlar sayesinde *diğerleri* hakkındaki olumsuz önyargıların azalması mümkün olur².

Farklı etnik grup mensupları arasında yapılacak olan irtibat, önyargılara karşı savaşmak anlamında oldukça önemli bir durumdur. Farklı etnik grup mensupları arasında yürütülen belirli derecedeki irtibatların mevcut olması durumlarında, *diğerleri* (diğer etnik kökenli gruplar) hakkındaki görüş açılarında farklı bir anlam katılır, onların yaşam tarzlarındaki farklılıklar ve benzerlikler olumlu karşılanır ve bu doğrultudaki ufuk açıları daha geniş olur. Bu şekilde yapılacak olan yönelimler ve hareketler sayesinde farklı etnisiteler arasındaki etkileşim hususu daha üst seviyelere doğru ilerler.

Gruplar arasındaki irtibat seviyesinin memnun edici bir derecede olabilmesi için (*diğerleri* hakkındaki önyargıların azaltılması ve *diğerleriyle* yapılacak olan etkileşimin artırılması) aşağıda ifade edilen şartların yerine getirilmesi gerekir:

- **İşbirliği** üzerine kurulu olması;
- **Eşit konumda** olması;
- **Şahıslar arasındaki** irtibatların ilerlemesi ve
- **Sosyal ve kurumsal desteğin** alınması.

İŞBİRLİĞİ Farklı etnik grupların kendi aralarında yürütmüş oldukları işbirliğine bağlı olan tek bir amaca doğru ilerlemeyi hedef haline getirmeleri durumlarında, çok büyük bir olasılıkla aralarındaki işbirliği noktalarında güçlü bir ilerleme kaydedilmesi mümkündür. Karışık etnik grupları içine alan ve ortak bir şekilde yürütülmekte olan faaliyetlerin tek amaçları somut amaçların elde edilebilmesine yönelik olarak hazırlanmalıdır. Somut amaçların elde edilebilmesi durumu da farklı etnik gruplardan gelen öğrencilerin bir arada bulunmaları ve ortak faaliyet yapabilmeleri üzerine kuruludur. Örneğin: Beraberce hazırlanmış olan dramlar, öğrencilerin ortak çalışmalarlarıyla hazırlanan gazeteler, ortak çalışmalar sonucunda düzenlenen sergiler, ortak bir şekilde yapılan anket çalışmaları vs.

Öğrencilere belirli bir takdirname kazandıracak (onların başarılarının başkalarına gösterilmeleri veya bunun daha ilginç bir hal alması için belirli işlerin yapılması) veya yapılacak olan faaliyetlerin ilginç ve eğlenceli olmaları durumlarında, farklı etnik grup mensupları olan öğrenciler arasındaki karşılıklı işbirliği ve etkileşim durumu da artmış olacaktır. Gruplar arasındaki çalışma ödevlerinin hazırlanması aşamasında, farklı etnik kökenli öğrenciler arasındaki işbirliği ve karşılıklı etkileşim hususunun yakalanabilmesi için olumlu bir atmosferin oluşturulması, öğrencileri arasında herhangi bir gerginlik ve anlaşmazlığın ortaya çıkmaması için son derece dikkatlice davranmak gerekir. Bu şekilde yapılacak olan faaliyetler dahilinde bundan kaçınmanın mümkün olmaması durumlarında, küçük karışık gruplara (bütün karışık grup kapsamında) veya karışık etnik yapıdan ibaret olan ekiplere (Örneğin: Spor) yönelmek gerekir. Karışık etnik öğrenci ekiplerinden oluşan okullar arasında yapılacak olan spor faaliyetlerinin yanısıra, yine etnik açıdan karışık ekiplerin yarışacağı bilgi yarışma programları veya diğer oyun faaliyetleri de gerçekleştirilebilir.

EŞİT KONUM Gruplar arasındaki irtibatın daha faydalı bir hal alabilmesi doğrultusunda, hangisinin olacağı hiç farketmeden bir grubun kendisini daha az değerli hissetmemeleri durumlarından uzak durmak gerekir. Bununla birlikte, iki çeşit eşit konumun sağlanabilmesi ihtiyacı gözönünde bulundurulmalıdır: Birincisi – Dış faktör olarak sayılar kendilerini etkileşim içerisinde bulan öğrencilerin sosyo ekonomik durumu, İkincisi – İç

² Önyargıların azaltılması üzerine yapılan ve burada gösterilen bilimsel açıklamalar, ünlü sosyal psikolog Olport'un hipotezidir [Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Reading, MA: Addison-Wesley.]. Dünyanın birçok ülkesinde bulunan çok sayıda yazarın son elli yılda yapmış oldukları çalışmalar kapsamında görülür.

konum olarak sayılan ve etkileşim sırasında öğrencilere yapılan muameledir. En ideal durumlarda, etnik açıdan karışık olan grupların ortaklaşa yürüttükleri ortaklaşa faaliyetlerin, katılımcıların sosyo ekonomik konumlarına göre hazırlanmış olmaları gerekir. Dolayısıyla, oraya katılacak olan öğrencilerin tamamının eşit ya da birbirlerine yakın sosyo ekonomik konumda olmaları veya sözkonusu konuma bakış açıları durumlarında eşitliğin sağlanması gereklidir. Bunların yanısıra, yapılan faaliyetler çerçevesinde karışık gruplar arasındaki dengenin ortaya çıkabilmesi için bütün öğrencilere aynı muammelenin uygulanmasına yönelik aynı veya benzer şartların oluşturulması önemlidir (farklı etnisiteler ve farklı cinsiyetlerden eşit derecede öğrencinin dahil edilmesi). Bu doğrultuda yapılacak olan yazılı ve sözlü iletişimlerin, tanıtım malzemelerinin kullanımı eşit derecede olmalı, faaliyetleri yürütmekte olan öğretmenler de öğrencilere yönelik herhangi bir ayrımcılık yapmadan eşit derecede davranması gereklidir.

Bizim okullarımızda, karışık etnisitelerden daha doğrusu özellikle Roman çocukların dahil edildiği ortak faaliyetlerde yapılan çalışmalar kapsamında, eşit sosyo – ekonomik şartların oluşturulması çok kolay bir durum değildir. Bu gibi durumların mümkün olmadığı zaman, gruplara verilen rollerin dağılımı yapılırken aynı konumda bulunmalarına dikkat edilmeli ve buna destek sağlanmalıdır. Örneğin: Roman öğrenciler (sadece Roman olmayanlar değil) kendi küçük grupları kapsamında kendileri tarafından yapılan çalışmalarını sergilemeli, herkese karşı sorumluluk taşımaları ve herkesin anlayabilmesi için son derece net ve sade bir şekilde hazırlanmalıdır.

ŞAHISLAR ARASINDAKİ İRTİBATLAR Öğrenciler arasında yürütülmekte olan irtibatların faydalı bir şekilde ilerlemeleri amacıyla aralarındaki kişisel (şahsi) seviyelerini çok iyi derecede tanımaları gerekir. Bu amaca ulaşabilmek için kendileri tarafından hazırlanan ortak faaliyetlerin sık sık yapılması, aralarındaki irtibatların daha uzun vadeli olabilmeleri ve birbirlerine daha yakın olabilmeleri anlamında oldukça büyük önem taşır. Örneğin: Etnik bakımından aynı karışık öğrenci grubunun düzenlemiş olduğu faaliyet haftada bir kere (yeterli derecede sıklıkla) ve bütün eğitim ve öğretim yılı zarfında (yeterli derecede uzun vadeli) kurulan irtibatlar sayesinde sözkonusu öğrencilerin kişisel seviyede tanışmalarına ve bu faaliyetler dışında da bir araya gelmelerine vesile olur.

Yukarıda anılan durumlarda yapılacak olan irtibatlar sayesinde, öğrenciler arasındaki etkileşim imkanlarının sağlanması yanısıra onların arasındaki iletişim gruplararası durumdan kişiler evya şahıslar arasındaki iletişime dönüşür. Dolayısıyla yapılan iletişim durumları sayesinde öğrenciler, belirli bir etnik grup mensupları yerine, birbirlerini kişisel anlamda tanımış olurlar. Bu durumdan yola çıkılarak bir örnek vermek gerekirse, Blerim ve İvan kendi aralarında ortak bir çalışma yürütürken, kendileri arasında kurmuş oldukları irtibat sadece Blerim ve İvan olarak olmalıdır. Daha doğrusu, birinin Makedon, diğerrinin ise Arnavut olması durumu çok önemli bir husus olarak karşılıklarına çıkmamalıdır.

SOSYAL VE KURUMSAL DESTEK Bir toplumun önemli yerlerinde bulunan belirli otoriteleri, farklı etnik grupları arasındaki mensuplarla ilgili mevcut olan etkileşim durumlarını detsekledikleri zaman, etniklerarası irtibatların sonuçları önemli derecelerde ivme kazanmış olur. Toplumun önemli yerlerinde bulunan ve son derece etkili olan otoriteleri arasında siyasetçilerin ve medya kuruluşları ile mensuplarının yeri kayda değerdir. Etniklerarası işbirliği hsuuslarını kullanan ve destekleyenlerin ortaya çıkması durumlarında, onlardan, toplumsal hayatın tüm seviyelerinde ortaya çıkan etniklerarası irtibatlara etki etmeleri talep edilebilir.

Okul anlamında düşünülecek olursa, öğrenciler arasındaki etnik irtibatların sağlanabilmesi doğrultusunda tek amaca yönelik çalışmakta olan önemli ve etkili otoriteler arasında idari yapılar, uzman kadrolar, öğretmenler ve veliler yer alır. Diğer taraftan, yukarıda anılan hususların desteklenmesi çalışmalarını kapsamında olumlu bir hava oluşturmada öğretmen ve idari kadronun çok önemli olduğu, bunların yanısıra okula ait tüm yazılı belgelerde ortaya çıkabilecek olan bütün farklılıkların kabul edilmesi ve onlara karşı saygı duyulması şarttır.

Karışık Etnik/Dil Gruplarıyla Ortak Faaliyetler Hangi Anlamı Taşır?

Tablo 1. Etnik/Dil Bakımından Karışık Öğrenci Gruplarıyla Ortak Faaliyetler Kriterleri

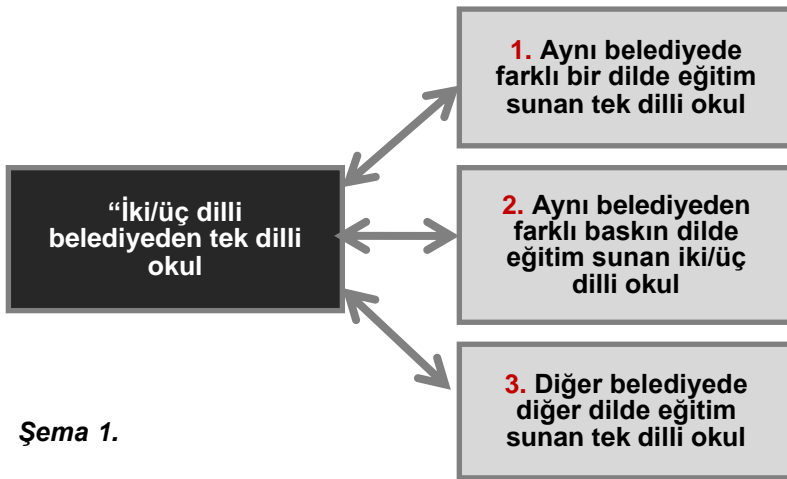
Kriter	Kriter Tanımı
<ul style="list-style-type: none"> Karışık Etnik/Dil Grup Öğrencileri 	Sözkonusu faaliyete en az iki etnisiteye bağlı olan veya en az iki farklı dilde eğitim gören öğrenciler katılır. Faaliyeti yürüten öğretmenler, bahsekonu faaliyetlere katılan öğrencilerin ders gördükleri dildeki eğitimlere giren öğretmenlerdir.
<ul style="list-style-type: none"> Etnik Mensubiyet, Cinsiyet ve Yaş Sınırlamasına Göre Dengelenmiş Katılımcı Grupları 	Faaliyete katılan öğrenciler etnik mensubiyet, cinsiyet ve yaş sınırlamasına göre kendi aralarında dengelenmiş olan öğrencilerdir: (a) Farklı etnisitelere ait olan öğrenciler arasındaki sayı hemen hemen eşittir; (b) Her etnik grup kapsamında her iki cinsiyetten eşit derecede öğrenci mevcuttur ve (c) bahsekonu gruplar aynı veya yakın yaşlarda bulunan öğrencilerden ibarettir.
<ul style="list-style-type: none"> Farklı Etnik/Dil Grupları Arasındaki Etkileşim 	Faaliyetin gerçekleştirilmesi çalışmalarını sırasında bir dilde eğitim gören/bir etnik grup mensubu olan öğrenciler, farklı bir dilde eğitim gören/etnik grup mensubu olan öğrenciler ile irtibat halindedirler. En çok tercih edilen durum bir kişi ile yapılacak olan irtibat veya ihtiyaç duyulması halinde kısa olma şartıyla elektronik işitsel/görsel malzemelerinin de kullanımı mümkün olur.
<ul style="list-style-type: none"> Tüm Eğitim Dillerinin Kullanılması 	Faaliyetin uygulanması çalışmalarını aşamasında, çalışmalara katılan öğrencilerin tamamının eğitim görmüş olduğu tüm eğitim dilleri eşit derecede mevcuttur.
<ul style="list-style-type: none"> Tüm Etnik/Dil Grup Temsilcilerine Ortak Muamele 	Faaliyetleri düzenleyen öğretmenler, her etnik/dil topluluğuna ait olan öğrencilere eşit derecede muamele gösterirler. Faaliyetlerin resmi ve gayri resmi kısımlarında öğrencilerle yürütülmekte olan iletişimden dolayı öğretmenler kendilerini son derece pozitif bir şekilde hissederler (onlara karşı duyduğu ilgi ve vermiş olduğu destek).
<ul style="list-style-type: none"> Katılımcılar Arasında Kişiselleştirilmiş İrtibatlar 	Faaliyetler, kişiler arasındaki irtibatların artırılmasına yönelik hazırlanmış durumdadırlar. Bunlara ulaşabilmek için farklı etnik/dillerden olan öğrenciler arasında büyük bir sıklıkla ve yeterli derecede uzun olmalarına dikkat edilir.
<ul style="list-style-type: none"> Tüm Etnik Toplulukların Katılımıyla Somut Amaçlara Ulaşılması 	Yürütülen faaliyetler görülebilen daha doğrusu somut ürünleri içeren açık ve net amaçlar üzerine kuruludurlar. Sözkonusu faaliyetlere ulaşmak sadece ve sadece etnik/dil topluluklarının eşit derecede mensup olmalarıyla mümkün olur.
<ul style="list-style-type: none"> İşbirliği Atmosferinde Uygulanması 	Sözkonusu faaliyetler son derece işbirliği atmosferi çerçevesinde uygulanırlar. Bu atmosfer sayesinde farklı etnik/dil gruplarına ait olan öğrenciler birbirleri arasında başlı olması ve işbirliği yapmayı öğrenirler. Rekabet, kendi aralarında zaten bir grup kimliği oluşturmuş olduklarından dolayı sadece etnik bakımından karışık olan gruplar arasında yapılabilir.
<ul style="list-style-type: none"> Belediye ve Velilerin Desteği 	Faaliyetler, okul idaresi, uzman kadro ve öğretmenlerin yanısıra belediye ve veliler tarafından da desteklenir.

Yukarıda yer alan başlıklar çerçevesinde yer alan bilgiler arasında, karışık etnik/dil öğrenci gruplarının uygulamış oldukları ortak faaliyetlerinin yanısıra, faydalarının en üst seviyelerde olabilmesi için kullanılan kriterlere uygun olabilecek stratejiler de gösterilir. Sunulan stratejilerin üzerine yapılan açıklamalar ve ayrıntıları sayesinde öğrenciler tarafından yapılan ve etniklerarsı entegrasyona destek sağlayan ortak faaliyetler daha büyük ve faydalı sonuçlar sağlar. Sözkonusu kriterler bir önceki sayfada yer alan Tabela 1’de ifade edilirler. Sunulan kriterler tabelasında ifade edilen kontrol listesi yardımıyla karışık etnik/dil öğrenci grupları arasındaki dersler kapsamında veya dersler dışında düzenlenecek olan her ortak faaliyetlerin planlanması ve organize edilmesi üzerine nasıl bir kontrol mekanizması uygulanabilir bilgileri yer alır.

Faaliyetlerin uygulanmalarının başlangıç noktalarında, Tabela 1’de ifade edilen ortak faaliyetlerin bir kısmının tüm ihtiyaçlara yönelik birer cevabı veya çözümü gösteremeyebilirler. Bahsekonu faaliyetlerin sadece önsöz veya giriş kısmı daha doğrusu hazırlık olarak düzenlenmiş olmaları durumlarında kabul edilebilir olarak sayılırlar. İfade edilmiş olan bu durum, yukarıda anılan şekillerde yapılacak olan ortak faaliyetler doğrultusunda oldukça küçük çapta tecrübelerle sahip olan okullar için iyi bir yöntemi temsil ederler. Dolayısıyla, bu şekilde yapılacak olan faaliyetler sayesinde bir takım temel tecrübelerle sahip olurlar.

Tek Dilli Okullardaki Ortak Faaliyetler Hangi Şekillerde Uygulanırlar?

Tek dilde eğitim sunan bir okulun farklı eğitim dillerindeki karışık öğrenci gruplarıyla ortak faaliyetlere imza atabilmesi için, farklı bir dilde eğitim sunan başka bir okul ile işbirliği içerisine girmesi gereklidir. Aşağıdaki bölümlerde yer alan iki adet şema kapsamında, iki okul arasında kurulacak olan ortaklıklar şekli ifade edilir. Anılan şemalar, “tek dilli” ve “iki dilli” belediyelerdeki okulların durumu net bir şekilde gösterilir. Elinizde tutmuş olduğunuz kitapçıkta yer alan bilgilerde de ifade edildiği üzere, ortaklıkların kurulabilmesi üzerine daha net bilgiler elde etmek amacıyla yapılan açıklamalarda, “tek dilli” belediyeler adından, tüm belediye sınırları içerisinde yer alan ilkokul ve liselerin tamamında sadece tek dil üzerine eğitim sunulması anlaşılır. Buna kıyasen, “iki/üç” dilli belediye, bünyesinde bulunan ilkokul ve liselerde farklı dillerde eğitim sunan anlamına gelir. Diğer taraftan bir belediye, ekndi kapsamında bulunan ilkokullara göre “iki/üç dilli”, liselerine göre de “tek dilli” olma ihtimali vardır.

Sol tarafta bulunan 1. Şema’da verilen bilgilere bakıldığında, “iki/üç dilli” belediye sınırları içerisinde bulunan tek dilli bir okulun hangi okullarla işbirliği yapabileceği gösterilir. Sunulan seçenekler öncülüklerle göre verilir. “Çok dilli” belediyelerde bulunan tüm tek dilli okullar ilk önce aynı belediye sınırları içerisinde yer alan, farklı dilde eğitim sunan tek dilli okul arayışı içerisine girer. Bunu gerçekleştiremezse farklı bir arayışa daha doğrusu farklı baskın dilde eğitim sunan “iki/üç dilli” bir okul arayışına yönelir. Baskın ya da

egemen dil adı altında, mevcut okulda öğrencilerin büyük bir kısmının gördüğünü dil anlamı taşır.

Bahsekonu seçeneğin gerçekleşmesinin de mümkün olmaması durumlarında da, diğer belediyeler kapsamında bulunan, başka bir dilde eğitim sunan tek dilli bir okul bulmaya çalışır.

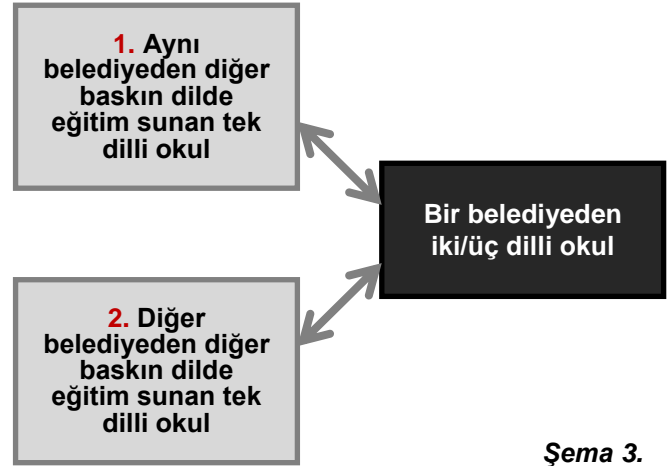

2 Şema'da verilen bilgilere bakıldığında, "tek dilli" belediyeler kapsamında faaliyet gösteren tek dilli okullardan herhangi bir seçim yapılması sunulur. Verilen seçenekler de aynı öyle öncülüklerle göre dizilmiş durumdadırlar. "Tek dilli" okullarda sunulan eğitim dilinin aynı olmasından hareketle, sözkonusu okullar sadece diğer bir belediyede yer alan herhangi bir okul ile ortaklıklar kurabilir ve işbirliği yapabilir. Verilen öncülüklerle uyararak "tek dilli" belediyeler kapsamında bulunan tek dilli okulların her biri, başka bir dilde eğitim veren fakat

yine tek dilli bir okul partneri arar. Bu arayış içerisinde "tek dilli" belediyelerin öncülüğü mevcuttur. Bu hususun gerçekleştirilememesi durumlarında da "iki/üç" dilli belediyeler devreye girer. Son olarak da, yukarıda anılan hususların gerçekleşmemesi daha doğrusu ifade edilen tarzda eğitim sunan okulların bulunamaması durumlarında "tek dilli" belediyelerde yer alan ve tek dilde eğitim sunan okullar, diğer bir egemen dilde eğitim sunan ve "iki/üç" dilli belediyelerde bulunan okullar ile bağlantı sağlanır.

Prensip, "iki/üç dilli" okulların farklı bir okul ile işbirliği yapması ve ortaklık kurmasıyla birlikte ortak faaliyetlere imza atmaları son derece olağan bir durumu temsil eder. Fakat böyle durumlar, tek dilde eğitim sunan okulların ortak okul bağlantısı kurmalarında zorlandıkları durumlarda devreye girmesi gerekir. Böyle durumlar 3. Şema'nın sağ tarafında sunulmuş olan seçenekler kapsamında gösterilir.

Diğer taraftan, iki/üç dilli okullardaki ortaklıklar, eğitim dillerindeki dengelerin bozulmaları durumlarında oldukça faydalı olabilirler. Sözkonusu okullarda mevcut olan öğrenci (ve öğretmen) sayılarındaki dengesizlik ve eşitsizlik durumlarında, uzun vadeli ortak faaliyetlerin uygulanması imkanlarını oldukça aza indirmiş olur. Böyle durumlarda başarılı sonuçların elde edilmesi kriterleri üzerine çalışma yapabilme olanaklarının sayısı azalır. Bu sebeplerden dolayı, tek dilli okullarla kurulan ortaklıklar ve bu doğrultudaki ortak çalışmalar, gereken dengenin sağlanması ve farklı dillerde eğitim gören öğrenciler ve eğitim sunan öğretmenler arasında daha eşit ilişkilerin kurulmasına yardımcı olabilir.

Öğrencilerle Ortak Faaliyet Uygulama Çalışmaları Nasıl Olur?

Öğrencilerin seçimi durumu, ortak faaliyetlerin sonucunda elde edilen daha önemli başarı unsurlarını temsil eder. Öğrencilerin ortak faaliyetlere katılmaları durumu sadece ve sadece gönüllü bir şekilde yapılmalıdır çünkü zoraki olarak yapılacak olan herşey, faydalar yerine zararlarla sonuçlanabilir. Daha büyük etnik gruplara ait olan öğrencilerin eğitim pratiğine bakıldığında, eğitim dillerine göre kendi aralarında ayrılmış olmaları doğaldır. Özellikle ortak bir şekilde yapılan faaliyetler kapsamında öğrencilerin etkisi daha azdır. Bu durum, okulların ortak faaliyetler yapmaktan tamamen vazgeçmeleri anlamı taşımaz tabi ki. Aksine okul, bu tarz çalışmaların yapılmasına ilişkin öğrencileri teşvik etme konusunda gayretler sarfetmelidir. Dolayısıyla öğretmenler,

öğrenciler arasında liderlik yapabilecek öğrencileri motive etmek doğrultusunda çalışmalar yapmalı ve öğrencilerin katılımlarını artırmalıdır. Lider konumunda bulunan öğrencilerin bu tarz faaliyetlere katılmaları, okuldaki diğer öğrencilerin de dahil olmalarına “açık bir kapı” olacaktır şüphesiz.

Tablo 2. Ortak Faaliyetler Hareket Planı – Ortak Okullar “Araştırma Projesi”

Somut Adım	Beklenen Sonuç (Ürün)	(Ön) Şartlar	Uygulayanlar	Süre (-nden/ -e kadar)
Öğretmenler Seçimi	Her okuldan birer öğretmen seçilir (farklı eğitim dillerinden)	<ul style="list-style-type: none"> Potansiyel öğretmenler ile görüşme Ortak faaliyetlere ilişkin yazılı yöntemler 	Okul entegrasyon ekipleri (SİT)	1.–5. Kasım
Alan ve Donanım Sağlanması	Okul başına üçer bilgisayarlı birer alan	<ul style="list-style-type: none"> Sınırsız internet ve görsel/işitsel (skayp) bağlantıları 	Seçilen öğretmenlerle birlikte SİT'ler	10.–20. Kasım
Öğrenciler Seçimi	Her eğitim dilinden 12'şer öğrenci	<ul style="list-style-type: none"> Seçim kriterleri Katılım ilanı Öğretmenler tavsiyeleri üzerine öğrenci bildirimleri 	Seçilen öğretmenler	10.–20. Kasım
İrtibatın Sağlanması	Karşılıklı tanışma	<ul style="list-style-type: none"> Sınırsız görsel/işitsel bağlantılar 	Seçilen öğretmenler	1.–10. Aralık
Proje Konusu Seçimi	Ortak kararlaştırılmış konu (öğrencilerin kendileri tarafından)	<ul style="list-style-type: none"> Potansiyel konuları içeren özel listeler İşitsel/görsel bağlantılar 	Seçilen öğretmenler ve öğrenciler	10.–20. Aralık
Uygulanmanın Planlanması	Ödevlerin, sürelerin ve görüşmelerin tanımlandığı çalışma planı	<ul style="list-style-type: none"> Özel ödevlere ilişkin faaliyet tabloları İşitsel/görsel bağlantılar 	Seçilen öğretmenler ve öğrenciler	1. Şubat–30. Nisan
Projenin Uygulanması	En az 6 adet ayrı görüşmenin düzenlenmesi (her okul kapsamında) ve 6 „ortak görüşme“ (her öğrenciyle)	<ul style="list-style-type: none"> İnternet bağlantılı bilgisayarlara ilişkin uygun alanlar İşitsel/görsel bağlantılar 	Seçilen öğretmenler ve öğrenciler	1.–15. Mayıs
Kapanış Projesinin Sunumu	İdari kadro, meslekdaşlar, öğrenciler ve velilere tanıtmak üzere her okulda birer tören düzenlemek	<ul style="list-style-type: none"> Süreci ve ürünü gösteren diğer malzemeler ve afişler Davetiyeler Alan ve donanım 	Seçilen öğretmenler ve öğrenciler	1.–5. Kasım

Ortak faaliyetlerin hazırlanması aşamasında, onların başarılı bir şekilde uygulanmaları ve ortaya çıkabilecek sorunlar üzerine çözüm yolları üzerine çalışma yürütebilmek amacıyla, öğretmenler ve okullardaki diğer yetkili kişiler diğer önlemler de almalıdır. Bu demek oluyor ki, demokratik bir şekilde etnik/dil bakımından karışık grupların ortaya çıkması konusunda her tarafın eşit bir şekilde dahil edilmesi amacıyla, öğretmenlerin ve öğrencilerin okul kapsamındaki davranışları doğrultusunda **önceden ayarlanmış kuralların** mevcut olması gereklidir. Bunların yanısıra öğretmenler ve öğrenciler, kurallara karşı saygı duymamaktan ortaya çıkan farklı şekillere bürünmüş olan değişik sonuçlardan haberdar edilmelidirler. Önceden alınacak olan

tedbirler sayesinde, ortak faaliyetlerde önemli yerleri bulunan öğrencilerin somut bir şekilde katılmakla birlikte ve bu kapsamda hazırlanacak olan faaliyet programı ile onun uygulanma şekli hakkında haberdar olacaklardır.

Etnik/dil bakımından karışık öğrenci grupları tarafından uygulanan ortak faaliyetlerin ortak bir şekilde planlanmaları, onların başarılı olmaları yolunda önemli bir önşarttır. Bahsekonu planlama çalışmalarına mevcut olan tüm dillerde eğitim gören öğrencilerin dahil edilmeleri gerekir çünkü bu şekilde yapılacak olan ortak faaliyetlerin sonuçları olumlu yönde yol kateder.

Tablo 3. Ortak Faaliyetler Hareket Planı – İki/Üç Dilli Okullar “Araştırma Projesi”

Somut Adım	Beklenen Sonuç (Ürün)	(Ön) Şartlar	Uygulayanlar	Süre (-nden/ -e kadar)
Öğretmenler Seçimi	Her eğitim dilinden birer öğretmen seçilir	<ul style="list-style-type: none"> Potansiyel öğretmenler ile görüşme Ortak faaliyetlere ilişkin yazılı yöntemler 	Okul entegrasyon ekipleri (SİT)	1.–5. Kasım
Alan ve Donanım Sağlanması	6-8 bilgisayarlı bir alan	<ul style="list-style-type: none"> Sınırsız internet ve görsel/işitsel (skayp) bağlantıları 	Seçilen öğretmenlerle birlikte SİT'ler	10.–20. Kasım
Öğrenciler Seçimi	Her eğitim dilinden 8/12 öğrenci (iki/üç dilli gruplar)	<ul style="list-style-type: none"> Seçim kriterleri Katılım ilanı Öğretmenler tavsiyeleri üzerine öğrenci bildirimleri 	Seçilen öğretmenler	10.–20. Kasım
İrtibatın Sağlanması	Ortak anlaşmayla elde edilen konu (Öğrencilerin kendileri tarafından)	<ul style="list-style-type: none"> Sınırsız görsel/işitsel bağlantılar 	Seçilen öğretmenler ve öğrenciler	1.–10. Aralık
Proje Konusu Seçimi	Ödevlerin, sürelerin ve görüşmelerin tanımlandığı çalışma planı	<ul style="list-style-type: none"> Potansiyel konuları içeren özel listeler İşitsel/görsel bağlantılar 	Seçilen öğretmenler ve öğrenciler	10.–20. Aralık
Uygulanmanın Planlanması	En az 6 adet ayrı görüşmenin düzenlenmesi (her okul kapsamında) ve 6 „ortak görüşme“ (her öğrenciyle)	<ul style="list-style-type: none"> Özel ödevlere ilişkin faaliyet tabloları İşitsel/görsel bağlantılar 	Seçilen öğretmenler ve öğrenciler	1. Şubat –30. Nisan
Projenin Uygulanması	İdari kadro, meslekdaşlar, öğrenciler ve velilere tanıtmak üzere her okulda birer tören düzenlemek	<ul style="list-style-type: none"> İnternet bağlantılı bilgisayarlara ilişkin uygun alanlar İşitsel/görsel bağlantılar 	Seçilen öğretmenler ve öğrenciler	1.–15. Mayıs

Ortak faaliyetlerin planlanmasıyla birlikte, öğretmenlerin – uygulayanların ve öğrencilerin seçimini içine alan daha küresel bir seviye başlatılmış olur. Her ortak faaliyete yönelik bir **hareket tabelası** doldurulur. Bu işlem tablo 2 ve 3'te sunulan örneklere istinaden yapılır. Verilen örneklerdeki modellerin takip edilmesi durumlarında sözkonusu hareket planının aşağıda ifade edilen birkaç hususu içermesi gerekir:

Somut Adımlar – planlanan ortak etkinliğin gerçekleşmesi için neler yapılmalıdır;

- **Beklenen Sonuç (Ürün)** – Her atılan adım görülebilen ve hissedilebilen bir netice veya ürün ile sonuçlanmaktadır ve kolayca gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilebilir;
- **(Ön) Şartlar** – Belirtilen adımın uygulanması arzu edilen sonucun elde edilmesi için daha önce uygulanması gereken husus nedir;
- **Uygulayanlar** – Somut adımın uygulanması gereken kişiler ve
- **Süre** – Somut adımın uygulanması beklenen zaman çerçevesi.

3. İki/Üç Dilli Okullardaki Yönelimler

3.1. Kısa Vadeli Ortak Faaliyetlerin Uygulanması

GEZİLER, SEYAHATLAR VE ZİYARETLER

Okul tarafından gruplar halinde daha doğrusu bir sınıftan daha büyük gruplar tarafından yapılacak olan tüm seyahatler, geziler ve ziyaretler, ortak bir şekilde düzenlenmelidir. Onlara, bütün mevcut dillerde eğitim gören öğrencilerin dahil edilmeleri gerekir. Hepsi bir arada planlanan yerleri beraberce ziyaret etmelidir.

Davranış Kurallarının Oluşturulması

Davranış kuralları, öğrenciler arasındaki iletişim şekillerini düzenlemekle birlikte, hangi davranışların kabul edilebilir olduğu, hangilerinin ise bir daha tekrarlanmasının uygun olduğu konusu üzerine yönlendirme yaparlar. Oluşturulan kurallar demokratik bir şekilde ve ortak oylarla getirilir. Bu süreçte beklenenler:

- İki/üç dilde eğitimlere giren öğretmenler, davranışlara ilişkin ortak kuralları belirlerler;
- Kararlaştırılan kurallar için belirlenen kuralların belirlenmesine velilerin de katılımı ve yazılı onaylarını sunmaları ve
- Öğrencilerin sözkonusu kurallarla tanışmaları (Liselilerin de kabul etmeleri gerekir).

Yerin/Yerlerin Seçimi³

İki/üç dilde eğitim sunan öğretmenlerin tamamı faaliyetlerin hazırlıkları kapsamında işbirliği yaparlar. Gezinin nerede gerçekleştirileceğine dair öğretmenlerin karar almaları gerekir. Sözkonusu seçim hususunda karar alırken her dilde eğitim gören öğrencilerin eşit bir şekilde katılmalarına dikkat edilir. Geziler doğrultusunda yapılacak olan anlaşmalara velilerin katılması gerekir (karışık etnisitelerden oluşan Veliler Konseyi aracılığıyla). Okuldaki ortak öğrenci kollarından olan öğrenci temsilcilerinin teklifleri gözönünde bulundurulmalıdır. Bu durum yapılırken, ülkenin/bölgenin çokkültürlü karakterine saygı gösterilmesi lazımdır.

Hazırlık

İki/üç dilde eğitim sunan öğrencilerden aşağıda ifade edilen şekillerde ekip çalışması yapmaları beklenir:

- Ziyaret edilen yerlere yönelik tercümelerin yapılması, soruların ve cevapların sağlanması;
- Öğrencilerden tören hakkında, ondan önce veya ondan sonra bir sunum yapmalarını talep etmeleri durumlarında, onlardan sadece kendi kültürleri değil, diğer kültürler hakkında da hazırlık yapmaları beklenir ve
- Ziyarete ilişkin kısa bir özet sunmaları ve yine ona ilişkin ek bilgilerin yanısıra iki/üç dilde olacak olan malzemelerin nerede bulunabileceğine dair bilgi verilmesi.

„Tek sınıfta okuyan bütün öğrencilerin gezileri aynı zamanda, aynı faaliyetlerle ve aynı içeriklerle düzenlenirler.“

(İlkokullardaki öğrencilerin serbest zamanlarında gerçekleştirdikleri öğrenci gezilerine ilişkin Kararname, Madde.12)

„Gezilerin planlanması çalışmalarına velilerin rolüne ve onların kararlarına fazlasıyla önem verilmesi gereklidir. Bunların yanısıra herkesin dahil olmaları ve tüm öğrencilere karşı onların sosyal statüsü hiç farketmeden herkese karşı ilgi duyulmalıdır.“

(Dokuz yıllık eğitim ve öğrenim programı konseptinden, 2007, sayfa. 112)

³ 2010 yılı Kasım ayından itibaren *İlkokullardaki öğrencilerin serbest zamanlarında gerçekleştirdikleri öğrenci gezilerine ilişkin Kararname*

Yolculuk ve Orada Bulunmanın Planlanması

İki/üç dilli eğitim programları kapsamında görev yapan öğretmenler, faaliyetlerin hazırlık aşamalarında işbirliği yaparlar. Ekip olarak onlardan beklenen şey şudur:

- Davranışlar konusunda ortak kurallar üzerine kararlar almaları ve
- Otobüsteyken yabancı sanaççılardan şarkılar veya okulda sunulan eğitimlerden birer şarkı açılmalıdır.

Öğrencilerden beklenen şey şudur:

- Mümkün olduğu kadar aynı yaşlarda bulunan öğrenciler gruplar halinde tek otobüste beraberce yolculuk yaparlar (Örneğin, ikinci sınıfta okuyan Makedonca bir sınıf ve Türkçe/Arnavutça bir sınıf) ve
- Kalacakları yerde (otel veya öğrenci dinlenme tesislerinde) sınıflar olarak odalara yerleşirler. Otelin farklı yerlerinde bulunan farklı binalarına eğitim dillerine göre yerleştirilmeleri.

Karışık etnik yapılı Veliler Konseyi, faaliyetler kapsamında yapılan hazırlıklarda işbirliği kurarlar. Ekip olarak onlardan beklenen şey şudur:

- Davranış kurallarının belirlenmelerine katılmaları ve bu kurallara yönelik kararlar alındığına dair yazılı onay vermeleri;
- Organize edilecek olan gezilere öğretmenlere destek sağlanması amacıyla farklı dil/etniklerden gelen velilerin katılmalarını talep etmek ve
- Sözkonusu gezi programına tüm etnisitelerden gelen öğrencilerin ulaşılabilir olmasının sağlanması ve tüm çocuklara olumlu ve eşit şartların oluşturulması. Bunlar yapılırken katılacak olan çocukların ekonomik statyülerine bakılmaması gerekir.

Beslenme Organizasyonu

İki/üç eğitim dilinde görev yapmakta olan sorumlu öğretmenlerden, farklı kültürlerden gelen öğrencilerin geleneklerine bağlı bir şekilde nasıl yemek yemeleri gerekliliği konusunda destek sağlamaları beklenir. Sözkonusu öğretmenler, yemek yenilecek olan restorandan, herkese yönelik tek bir eşit yemek veya yine herkese yönelik iki üç yemek seçeneği sunulması talep edilir (herşeyin kapsanması veya vejeteryan).

Akşam Eğlenceleri

İki/üç eğitim dilinde görev yapmakta olan sorumlu öğretmenlerden, farklı kültürlerden gelen öğrencilerin geleneklerine bağlı bir şekilde hangi müzik çeşitlerini dinleme gerekliliği konusunda destek sağlamaları beklenir. Öğrencilerin yanında getirmiş olacakları ve diğer farklı etnisiteleri küçük düşürücü ve kırıcı olabilecek olan tarzlarda müzik parçalarının çalınmasının engellenmesi amacıyla, farklı dillerde eğitim sunan ve okullarda düzenlenecek olan gezilerin organizasyonu ile sorumlu olan iki/üç öğretmen müzik ayarlamasını yaparlar. Onlar müzik parçalarını seçerler ve sırasına göre çalarlar. Müzik parçaları arasında yabancı müzikler de yer alabilir. Hatta ve hatta, mevcutolan farklı kültürlerden parçalar çalınabilir.

Serbest Zaman

İki/üç dil kapsamında çalışma yapan öğrenciler faaliyet hazırlıklarına ilişkin hazırlık yaparlar. Ekip olarak onlardan beklenen şey şudur:

- Serbest zaman dilimlerini koordine etmek ve öğretmenlerin de dahil olabilecekleri karışık etnik grup öğrencilerini bir araya getirmek;
- Yapının ortak amaçlar için kullanacakları alanlarda ortak oyunlar düzenleyebilme imkanlarının onaylanmaları (arkadaşlık, spor, müzik) sadece etnik bakımından karışık öğrenci gruplarıyla;
- Gezinin/seyahatin/ziyaretin açık havada düzenlenmesi durumlarında (açık alanlarda), karışık öğrenci gruplarının birlikte oynayıp da yarışacakları spor/eğlence faaliyetlerinin organize edilmeleri gerekir. Bu tarz oyunlar illa ki yarışma şeklinde olmamalıdır. Aksine, işbirliği unsurları taşıyacak olan düzenlemeler de

yapılabilir (Bu durumları organize eden öğrenci grupları, kendi beden eğitimi öğretmenleriyle birlikte bir oyun şekli seçip, gezi sırasında bunun düzenlenmesini ve oynanmasını teklif eder);

- Maskeli balolarının düzenlenmesi çalışmalarında, herhangi bir meskenin, herhangi bir etnik grubun küçük düşürülmesi, onların kırılmasının önlenmesi durumlarına dikkat edilmelidir;
- Karışık etnik gruplardan oluşan öğrencilerin, provokasyonlardan ve kargaşalardan uzak durmaları için bağımsız bir şekilde diğer misafirlerin de bulunabileceği diskotek veya kafelere gitmelerinin izin verilmemesi ve
- Gruplar arasında mevcut olan dinamiğin bozulmaması için dışarıdan gelecek olan yabancı kişilerin ziyaretlerinin onaylanmaması (öğrencilerin/öğretmenlerin yakınları ve akrabaları).

OKULA MİSAFİR OLMAK

Farklı etnisitelere mevcut olan katılımcıların misafir olmaları durumu okul tarafından teşvik edilmelidir. Bu durumun sağlanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

Farklı etnisitelere ait olan önemli adyapmış kişilerin okula davet edilmeleri önemlidir. Farklı etnisitelerin sözkonusu olması durumlarında misafir sayısının iyi bir şekilde dengelenmesi gerekir;

- Değişik etnisitelerden oluşan ve diğer okullarda okuyan öğrenci gruplarının okula misafir olmalarını sağlamak;
- Gruplar önünde yapılacak olan tüm konuşmaların tüm dillere tercüme edilmesini sağlamak ve
- Onları izleyenler de okulda görülen eğitim dillerindeki öğrencilerden ibaret olmalıdır. Bu duruma etnik/dil farklılıklarının önemi yoktur.

~~~~~  
 >>> Roman öğrencilerinin daha çok  
 >>> sayıda bulunduğu okullardaki  
 >>> törenlere Roman topluluğunda  
 >>> önemli ve ad yapmış kişiler davet  
 >>> edilir. Onları izleyenler arasına da  
 >>> Roman öğrencilerin yanısıra,  
 >>> Roman olmayan öğrencilerin de  
 >>> davet edilmesine dikkat edilir.  
 ~~~~~

MÜSAMERELER VE KUTLAMALAR

Okullarda yapılacak olan tüm törenlere ve müsamerelere,

okulda mevcut olan karışık topluluklarından farklı programların hazırlanması öngörülmür. Bunların hazırlanmasında programların sebebi daha doğrusu etnik/dil topluluğunun önemli bir kutlaması vesilesiyle organize edilip edilmediği önemli değildir.

Hazırlık

İki/üç eğitim sunulan bölümlerden sorumlu olan öğretmenler, faaliyetlerin hazırlıklarında işbirliği yaparlar. Ekip olarak onlardan beklenen şey şudur:

- Okulda yapılacak ve sergilenecek olan programların tamamının, katılımcı ve içerik bakımından okulun çokkültürlülük ve çok dillilik karakterini yansıtması gerekliliği hususuna dikkat etmelidirler;
- Müsamerenin belli bir zaman dilimi içerisinde sergilenmesi gerekliliğinden dolayı uzun kısımlarının seçilmemesi gerekir;

Program kapsamında sergilenecek olan noktalar kapsamında farklı eğitim dillerdeki

veya farklı etnik mensubiyetteki grupların tamamının katılması gerekir. Ortak olarak gerçekleştirilecek olan katılımda hangi dil ve mensubitet özelliklerini içerdiklerinin bir önemi yoktur (Örneğin, farklı etnisiteler mensuplarından oluşan koro ilk önce bir dilde ondan sonra da farklı bir dilde şarkı söyler veya halk oyunları grubu ilk önce bir etnisiteye ondan sonra da farklı bir etnisiteye ait bir oyunu segiler.);

- Dram olarak hazırlanan tüm noktalarda tüm dillerin mevcudiyeti gerekir. Daha doğrusu ilk önce bir dilde konuşma yapılır, ondan sonra da ikinci bir dil devreye girer ve onsonunda da üçüncü dil de araya karışarak karma bir durumun ortaya çıktığı görülür.;

„Önemli günve tarihlerde okulun programlar hazırlamasına şiddetli bir şekilde ihtiyaç duyulur. (okul günü, devlet bayramları, özellikle okulun başlaması ve tamamlanması vesilesiyle ve bunun gibi önemli merasimler). Bu gibi programların düzenlenmesi sebepleri, okulda okuyan öğrencilerin kendi velileri ve yerel yönetimlerdeki idareciler ile öğretmenler önünde yapmış olduklarını sergilemeleridir. Bu faaliyetler sayesinde bir okulun okul dışı ve ders dışı faaliyetleri kapsamında ne derece faal olduklarını görmek mümkündür. (koro, orkestra, dram ve edebiyat, resim vs.).“

(Dokuz yıllık eğitim ve öğrenim konsepti, Şubat. 2007 yılı, sayfa. 113)

- Okuma kısımlarında yer alacak olan öğrencilerin, eğitim görmüş oldukları dillerde hiç olmazsa bari okuduklarının bir kısmının olması uygundur;
- Öğrenciler, kendi eserlerini sergilerken, eğitim gördükleri dilleri kullanmalarının daha doğru olacağı kesindir. Sözkonusu konuşmalar tercümeleri için önemli bir çözüm olarak arka planda yer alacak olan video bım gösterimi yardımıyla aktarılması güzel bir seçenektir. Tercümelerin sözlü olarak yapılamaları durumlarında sözkonusu programların daha uzun süremleri tehlikesi mevcuttur. Bunların yanısıra konuşmaların birinci dilde yapılması sırasında sakinliğin, ikinci ve üçüncü tercümelerde deizleyiciler arasında konuşmaların yapıldığı görülür. Dolayısıyla dikkatsizliğin mevcut olduğu göze çarpar;
- Bir ürünün temsil edildiği tanıtım programları sırasında en az iki/üç öğrencinin planlanması gerekir. Her dil için bir öğrenci ayarlanmalıdır ve sözkonusu öğrenci, ziyaretçiler tarafından gelecek olan sorulara cevap verecektir;
- Genellikle bir etnik topluluğun önemli günleri vesilesiyle düzenlenen kutlama programları (Arnavut Bayrağı günü, Aziz Kiril ve Metodiy günü ve bunun gibileri) sırasında yapılacak olan programların hazırlıklarına ve aynı öyle izleyiciler kısmına da tüm etnik topluluklardan katılımcılar hazır bulunmalıdır. Öğrenciler arasında farklı merasimlere katılanlar (koro, halk oyunları ve bunlar gibi farklı kollar...) sözkonusu kutlamanın hangi etnisiteye yönelik olduğuna göre o dilde program çeşidi yapılır. (Törenin tek bir dile/etnisiteye göre olması durumlarda, kendileri tarafından ve kendi dillerinde hazırlanacak olan programlarsayesinde birdenge sağlanmış olacaktır);
- Diğer etnisite mensupları da bir vesileyle düzenlenen programlar kapsamına dahil olabilirler. Kendi mevcudiyetlerini kendi kültürleriyle benzerlikleri göstermek doğrultusunda yapabilirler ve
- Okulda kutlanacak olan merasimlerin takvimi yapılırken, herhangi bir etnisitenin özel günü dolayısıyla yapılacak olan kutlamaların dışında daha doğrusu tüm öğrencileri aynı derecede ve aynı şekilde kapsayacak şekilde, herhangi bir kültürün göstergesi olmadan başka kutlama veya kutlamaların da yer alması önemlidir (Örneğin: eğitim yılının başlaması ve bitmesi, Çocuklar günü, İlbaharın başlangıcı gibi günlerde farklı içerikli törenler düzenlenebilir).

Roman öğrencilerin önemli sayıda bulunmaları durumlarında sözkonusu okulda düzenlenecek olan törenler kapsamında diğer etnisitelerin kalitelerinin yanında Romanların değerlerini dile getiren noktaların da yer almasına dikkat edilir. Programların bir kısmında okulda okuyan Roman öğrencilerin bu dili kullanmaları durumlarında Roman dilinin de kullanımı mümkündür.

Misafirler

Herhangi bir etnisiteye ait olan misafirlerin davet edilmeleri durumlarında öğretmenlerin dikkatli olmaları gereken hususlar şunlardır:

- Farklı etnik topluluklar için önemli olan kişi ve kuruluşların davet edilmeleri ve hangi yerlere oturtulmaları hususlarında herhangi bir gruplaşma olmadan çok güzel bir şekilde ayarlanmalıdır ve
- Kutlama merasimleri vesilesiyle hazırlanacak olan davetiyelerin iki/üç dilde hazırlanması tercih edilmelidir. Budavet işi elektronik yapılabilir.

Uygulama

İki/üç dilde eğitim sunan sorumlu öğretmenler, faaliyet hazırlıkları sırasında işbirliği içerisinde bulunurlar. Ekip olarak onlardan beklenen şey şudur:

- Tüm konuşmaların okulda mevcut olan tüm dillerde yapılması;
- Farklı dillerdeki noktalar beraber bir şekilde yapılmalıdır, dillere göre belirli blokların mevcut olmasına gerek yoktur;
- Okulda mevcut olan dillere göre hazırlanmış olan belirli noktaların bulunması daha doğrusu farklı kültürlerle ait noktaların mevcudiyeti önemlidir;
- Görsel malzemelerin yazılı kısımlarının tamamı mevcut olan tüm dillere tercüme edilmelidir. Tercümelerdeki harf puntolarının aynı büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Konuşmalardaki dil sıralamalarının da durumu önemlidir.;

Çok öğrenci (ve çok sınıf) bulunan okullarda, farklı törenlerin düzenlenmesi tavsiye edilir: birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar ayrı, branş öğrencilerine ayrı bir şekilde. Bu şekilde yapılacak olan bir ayarlamayla daha çok öğrencinin katılımı mümkündür.

- Yapılacak olan kutlama veya müsamereye, tüm etnisitelere ait öğrencilerin katılımının daha geniş çapta olması mümkündür. Bununla ilgili beceri ve isteklerine bağlı olan bir husustur. Her tören ve müsamereye aynı öğrencilerin katılmaları durumundan uzak durulmalıdır. ;
- Okuldaki çokkültürlülük karakterini gösterecek olan program kısımlarının mevcudiyeti aynı öyle büyükönem arz eder;
- Öğrencilere herhangi bir sertifika/diploma/takdirname verilmesi durumlarında bunun okuldamevcutolan tüm dillerde eşit bir şekilde hazırlanmış olması gerekir. Öğrencinin ismi yazılı olan kısım da, öğrencinin eğitim gördüğü dilde olur..

MEZUNİYET TÖRENLERİ VE DİĞER KUTLAMALAR

Okul tarafından desteklenen ve organize edilen mezuniyet törenleri veya diğer kutlamaların ortak karaktere sahip olması gerekir. Aynı zamanda olmaları ve tüm öğrencileri kapsmalıdır.

Yer Seçimi

Okulun farklı kollarında yer alan öğrenci gruplarından, yapılacak olan mezuniyet töreni veya bu gibi diğer kutlamaların nerede düzenleneceğine dair fikir vermeleri gerekir. Bunun kararlarının alınması sırasında seçilen yerlerin ortak karaktere uygun olmaları ve karışık etnik grupların herhangi bir kutlama yapabilmelerini normal karşılayacak olan bir yer olmasına büyük bir titizlikle dikkat edilir. Öğrencilerin son derece rahat hissedebilecekleri bir ortam seçilmelidir. Öğrenci kolları tarafından verilecek teklifler en sonunda öğretmenler tarafından da değerlendirilir ve eğlencelerin nerede yapılmasının uygun olabileceğine yönelik bir karar alınır.

Romanların önemli derecede sayıca fazla oldukları bir okul tarafından yapılacak olan mezuniyet kutlaması için seçilecek olan yerde, Roman öğrencilerin de kendilerini rahat hissedebilecekleri bir yer olmasına dikkat edilir. Roman topluluk temsilcileri bu konularla ilgili olarak danışılmalı ve restoran, menü ve müzik seçimi konusunda ortak bir karar alınmalıdır.

Hazırlık

İki/üç dilde eğitim sunan sorumlu öğretmenler, faaliyet hazırlıkları sırasında işbirliği içerisinde bulunurlar. Ekip olarak onlardan beklenen şey şudur:

- Organizasyonlardan sorumlu olan yetkili kurum ile velilerden oluşan Veliler Konseyi, yapılacak olan organizasyonlar kapsamında hangi şekilde davranılması gerekliliği üzerine kararlar almalı ve bunları yazılı bir şekilde hazırlamalıdır;
- Mezuniyet törenleri organizasyonu sırasında öğrenciler tarafından ve onları ilgilendircek şekilde yapılacak olan işler üzerine ayarlamalar yapmak doğrultusunda velileri de bilgilendirmek gerekir ve
- Farklı kültürlerden gelen öğrencilerin gelenek ve göreneklerine saygı duyulacak bir şekilde menülerin hazırlanması. Sözkonusu restoranlardan aynı şekilde ve herkesi kapsayacak şekilde menülerin hazırlanması talep edilir (vejeteryenlik durumu da eklenerek).

Bu tarz organizasyonlar kapsamında yetkili ve sorumlu olan öğrenciler sözkonusu organizasyonla ilgili olarak işbirliği yaparlar. Ekip olarak onlardan beklenen şey şudur:

- Organizasyonlardan sorumlu olan yetkili kurum ile velilerden oluşan Veliler Konseyi, yapılacak olan organizasyonlar kapsamında hangi şekilde davranılması gerekliliği üzerine kararlar almalı ve bunları yazılı bir şekilde hazırlamalıdır;
- Törenlere katılacak olan öğrencilerin tören hakkında bilgi almaları amacıyla onlara yazılı formların takdim edilmesi (görülen bir yerde formların bırakılması);
- Tüm öğrenciler kendi velileri tarafından belirlenmiş olan kurallara sonuna kadar uyacaklarına dair yazılı bir şekilde onay sunmaları talep edilir (reşit olan öğrenciler kendileri imzalar);
- Eğlence sırasında çalınacak olan müziği seçmeleri. Yerli veya yabancı müzik tercihi hususlarında kararlar almaları durumu önemlidir.

Veliler Konseyi faaliyetlerin hazırlanmasında işbirliği yaparlar. Ekip olarak onlardan şunlar beklenir:

- Davranış kuralları doğrultusunda alınacak olan kararlara katılım sağlamaları ve
- Tüm velilerden alınan kararlarla ilgili onay vermelerini talep etmelidir.

Uygulama

- Programın sergilenmesi sırasında, bütün dillerdeki öğretmenler grubu aynı masa önünde durmalıdır veya aynı yerde birkaç masada oturmalıdır (etnik bakımından karışık bir şekilde);
- Mevcut öğretmenler tüm çocuklara aynı muamele gösterirler. Dolayısıyla, herhangi bir etnik ve dil ayırımı yapmazlar. Bütün öğrencilerin mevcut kurallara saygı duymaları konusunda gayret gösterirler ve
- Törenin yapılacağı yerde törenin başlamasından sonuna kadar öğretmenlerin tamamı orada bulunmalıdır.

„Öğrencilerin toplum açısından yardım çalışması yerel çerçevede yapılır. Bu amaca yönelik çevreyi ve doğayı korumak için farklı programlar, öğrenciler tarafından çalışma hareketleri, öğrenci grupları ve farklı içeriklerden ibaret olan amaçlar hazırlanır.“

(Dokuz yıllık ilköğretim eğitimi konsepti, Şubat. 2007 yılı, sayfa. 111)

EKOLOJİK ÇALIŞMALAR

Okulda yer alan öğrencilerin katılmış oldukları tüm ekolojik faaliyetlerin ortak olmaları gerekir – daha doğrusu karma öğrenci gruplarıyla yapılmalı ve yine karışık etnik/dil öğretmen grupları tarafından koordine edilmelidir.

Öğretmenler ve öğrenciler, okulun dışında yapılan ve uygulanan ekolojik faaliyetlerin tamamına katılırlar ve bunları koordine etmeye fazladan gayret sarfederler. Ekip olarak onlardan beklenen şey şudur:

- Bu doğrultuda yapılacak olan faaliyetlerin çok çeşitten ibaret olmaları durumlarında öğrenciler küçük karma gruplar halinde çalışmalıdırlar;
- Okulun temislenmesi üzerine başlatılan ekolojik faaliyetlerin tamamına öğrencilerin hepsinin katılması gerekir. Öğrenci ayırımı yapılabilecek olan bir durumun olmaması gerekir. Onlar, ortak bir şekilde ortak kullanılan alanların temizlenmesini yapar. Öğrencilerin hangi etnik mensubiyete bağlı oldukları veya sayılarının daha az veya daha çok olması durumu önemli değildir;
- Okuldaki tüm notlar ve afişler tüm mevcut dillerde hazırlanmalıdır. Dillerin eşit bir şekilde temsil edilmesi durumuna özellikle çok dikkat edilmesi gerekir;
- Faaliyet raporlarının iki/üç eğitim dilinde sergilenmesi gerekir.

~~~~~  
 Roman öğrencilerinin önemli sayılabilecek olmaları durumlarında sözkonusu okullarda yapılacak olan ekolojik faaliyetlerine Roman çocukların da dahil edilmeleri gerekir.  
 ~~~~~

TOPLULUKTAKİ OLAYLAR

Topluluk içerisinde düzenlenen farklı seremonilere öğrencilerinin dahil olunmaları konularında kendilerini teşvik etmek gerekir. Bu seremoniler arasında: Belediye günü, yardım sergileri ve olayları, tartışma programları, farklı sosyal sorunlar ile

başedebilmeye yönelik hazırlanacak olan farklı programlar gibileri yer alır. Öğrencilerin bu anılan durumlarda katılım durumları ortak olmalı ve karışık etnik gruplardan öğrenciler içermelidir.

Bu seremoniler doğrultusunda sorumlu ve yetkili olan öğretmenler hazırlık çalışmalarına dahil olurlar. Ekip olarak onlardan beklenenler şunlardır:

- Okula gelen ve doğrudan okulu ilgilendirecek olan davet mektuplarını incelemeleri gerekir. Bunun yanısıra, sözkonusu davetlere katılım konusunun çokkültürlülük bakımından ne kadar önemli olduğunu bulmalı ve bu durumdan diğer öğretmenler ile öğrencileri haberdar etmelidir;

- Sözkonusu programlara okulun karma yapısından karışık öğrencilerin katılmalarına destek sağlamalıdır. Bunların yanısıra sözkonusu okullarının farklı platformlarda tanıtılmasını teşvik etmelidir;
- Öğretmenlerin ve öğrencilerin ortak derecede katılım sağlamalarına destek sağlamak amacıyla diğer okullar ile işbirliği içerisinde çokkültürlü karakter taşıyan farklı organizasyonların yapılmasına önayak olmak ve bunları yürütmek;
- Okul kapsamında düzenlenecek olan tüm programlara ilişkin tüm mevcut dillerde bildiri yazıları asılır ve
- Programlar sonucunda hazırlanmış olan faaliyet raporları iki/üç dilde hazırlanır ve asılır.

Bütün etnik/dil gruplarının mevcut olduğu öğrenci kollarına üye olan öğrencilerden şunlar beklenir:

- Okulda düzenlenecek olan programlara ve farklı sebepler sayesinde ortaya çıkan seremonilere kendi tekliflerini sunmak ve
- Çokkültürlü ve çoketnikli yapı üzerine çalışmayan ekipler tarafından hazırlanan programlara katılmatekliflerini reddetmek.

3.2. Uzun Vadeli Ortak Faaliyetlerin Uygulanması

„Okul programı kapsamında çok sayıda dersdışı faaliyetlerin uygulanması öngörülür. Bunların hazırlanması aşamalarında öğrencilerin şahsi çıkarları, ortak çalışmaları yapma doğrultusunda kapasite geliştirmeleri, kendi aralarındaki işbirliği konularını artırmaları, serbest zamanlarda arkadaşlık kurma durumları kapsar.

(Dokuz yıllık eğitim ve öğrenim konsepti, Şubat 2007 yılı, sayfa. 109)

ÇOKKÜLTÜRLÜ ÇALIŞMA PROGRAMLARI

Çokkültürlü faaliyetler okul kapsamında düzenlenmekte olan iki dilden oluşan dersdışı faaliyetler sayesinde ortaya çıkan faaliyetlerdir. Sözkonusu faaliyetler, **farklı dillerde eğitim sunan öğretmenler** tarafından yürütülürler. İhtiyaca göre, farklı etnik gruplara ait farklı cinsiyetlerden oluşan **dengele sayıda öğrenci grupları** katılır. Sözkonusu programlara katılacak olan öğrenciler **haftada en az bir sefer karşılaşır ve bahsekonu program en az bir yarıyıl sürer.**

Hazırlık

- Okul sınırları içerisinde dört çift (ilkokullara yönelik)/iki çift (liselere yönelik) öğretmenler grubu oluşturulur. Bunların farklı eğitim dillerinden olmaları gerekir.;
- Sözkonusu öğretmenlerin çokkültürlü faaliyetler yürütebilmeleri için belirli eğitimler görmeleri gerekir⁴;
- Çiftlerden her biri birer **yetişkin grup** yönetmelidir ve bir yarıyıl çerçevesinde çokkültürlü karakterden oluşan çalışma programları yapabilir;
- Öğretmenlerden oluşan çiftler Çokkültürlü Çalışma Programları Kitapçıkları'na istinaden çalışmaları önceden yapabilir⁵;
- Öğretmenlerden oluşan çiftler her çalışma programı için temelli bir hazırlık yaparlar;

Önemli derecede Roman öğrencilerinin mevcut olmaları durumlarında, Roman olan ve Roman olmayan öğrencilerle birlikte şu iki şekilde çalışmalar yapılabilir:

1. Roman olan ve olmayan çocuklar aynı dilde eğitim görmeleri durumlarında, çokkültürlü çalışma programları iki öğretmen tarafından tek dilde yürütülür ve
2. Roman olan ve olmayan öğrenciler iki farklı dilde eğitim görmeleri durumlarında çokkültürlü çalışma programları iki öğretmen tarafından iki dilde yürütülür.

⁴ Öğretmenlerin çokkültürlü çalışmalar yapmaları üzerine görmüş oldukları eğitim programları çalışma programları karakterine sahiptir ve öğrenme tecrübesi mevcuttur. Bu kapsamda teorik bilgiler de mevcuttur (aynı muamele, iki dilli, çalışmametodları vs.). Bunların yanısıra süpervizörler tarafından yürütülen çalışma programları hazırlanır ve uygulanır.

⁵ Çokkültürlü çalışma programları “Öğrenci Ölçüsüne Göre Okul” Projesi kapsamında İnsan Hakları ve Anlaşmazlıkların Giderilmesi Merkezi tarafından yürütülür. Sözkonusu proje UNICEF tarafından desteklenmiş ve Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı ile Eğitim Geliştirme Bürosu işbirliğinde yürütülmüştür. Bu programın ihtiyaçları doğrultusunda kitapçıklar hazırlanmıştır (bir tane ilkokullara ve bir tane liselere). Öğretmenler- uygulayanlar için olan kitapçıklar Makedonca, Arnavutça ve Türkçe olarak hazırlanmıştır.

- Öğretmenler kendi çokkültürlü çalışma programları için farklı etnisitelere ait, farklı cinsiyetlerden ve farklı sınıflarda okumakta olan öğrenci grupları seçerler;
- Öğretmenler, düzenlemiş oldukları veliler toplantılarında onları çalışmalardan bilgilendirmeli ve kendi çocuklarının katılımları konusunda onlardan yazılı onaylar istemelidir ve
- Bu çalışmaları yürütmekte olan öğretmenler yapılan işlerle ilgili raporlar hazırlamalı ve bunları görülebilecek bir yerde asmalıdırlar.

Uygulama

- Öğretmenler – uygulayıcılar kendi faaliyetlerini çalışma programları şeklinde düzenleyebilirler⁶, daha doğrusu iki dilde ve tamamlayacak şekilde yapmalıdırlar;
- Öğretmenler-uygulayanlar sözkonusu faaliyetleri sırasıyla yapmalıdırlar. Keisntiler yapmamaları ve herhangi bir ekleme yapma ihtiyacı duyulduğunda uzman ekipten destek alınmalıdır ve
- Çalışma programlarının uygulanmalarının tamamlanmasının ardından öğretmenler öğrenciler ile birlikte kapanış seremonisi düzenler. Bu seremonilerin asıl amacı, sözkonusu çalışma programları kapsamında yapılan işlerin sergilenmesidir (törenler ve müsamereler).

SERBEST ÖĞRENCİ FAALİYETLERİ – KOLLAR

Okulda düzenlenecek olan tüm kollar ortak bir şekilde yapılmalıdırlar. Onlara tüm dillerde eğitim gören öğrenciler katılmalı ve farklı dillerde eğitim yapan öğretmenler tarafından yönetilmelidirler.

Yapılacak olan anket çalışmaları yardımıyla okul kapsamında organize edilmesi planlanan kolların oluşumu doğrultusunda öğrencilerden önerilerin gelmesi beklenir. Bu aşamadan sonra öğretmenler, öğrencilerden gelen önerileri degözönünde bulundurmakla birlikte okulun mevcut şartları ve malzeme yeterliliğine göre belirli kolları oluştururlar. Her kol, farklı dillerde eğitimlere giren iki öğretmen tarafından yürütülmeli ve bunun organizasyonunu sözkonusu öğretmenler yapmalıdır. Yapılacak olan araştırma ve inceleme çalışmalarının ardından sözkonusu öğretmenler kollara ilişkin zaman ve mekan durumlarını yazılı bir bildiriyle görülebilecek bir yere asmalıdır.

„Öğrencilerin serbest faaliyetlerinin planlanması kapsamında, öğrencilerin birçok aşamaya hangi şekilde dahil olabilecekleri bilgileri verilir.“

(Dokuz yıllık eğitim ve öğrenim konsepti, Şubat 2007 yılı, sayfa. 110)

Verilen bilgilerin alt taraflarında kollar hususlarında örnek teşkil edebilecek ve genellikle okullarda düzenlenen kollar hakkında bilgiler yer alır.

Dram Kolu

Öğretmenler hazırlıklar çerçevesinde işbirliği yapmalıdırlar:

- Çokkültürlülüğü, toleransı ve saygıyı içeren içerikler ve hikayeler seçmelidirler (öğrencilerin davranış tarzlarına göre);
- Temsil şekli üzerine yapılan seçimler kapsamında şu durumların gözönünde bulundurulması gerekir: (a) konuşmadan (pantomima, gölgeler, dans...); (b) eğitimin yapıldığı dillerde konuşmalar yaparak (iki/üç eğitim dili üzerine – herhangi bir dilin baskın olması yapılmadan, her “aktör” dinlediği eğitim dilinde konuşma yapar. Arada dahil olunan iki/üç “aktör” söyleneni kısaca özetlerler veya (c) okulda herkes tarafından bilinen yabancı bir dilin konuşulması ile gerçekleşir;
- Roller dağılımı yapılırken her dilden eşit bir şekilde olması, hiçbir şekilde ayırım yapılmaması gerekir;
- Sözkonusu programa her etnisiteden eşit misafir ve medya mensubunun davet edilmesine dikkat edilmelidir ve

⁶ Çokkültürlü çalışma programları yapısı, Yaşam Becerileri Eğitimi yapısına göre hazırlanmıştır. Bunlar, “Öğrenci Ölçüsüne Göre Okul” Projesi kapsamında İnsan Hakları ve Anlaşmazlıkların Giderilmesi Merkezi tarafından yürütülür. Sözkonusu proje UNICEF tarafından desteklenmiş ve Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı ile Eğitim Geliştirme Bürosu işbirliğinde yürütülmüştür.

- Yapılacak olan sergilemeye mümkün olduğu kadar resim kollarına katılan öğrencilerin de dahil edilmeleri gerekir. Onlar davetiyeleri, programları, afişlerive diğer tanıtım malzemeleri hazırlamış olurlar.

Koro

Her iki/üç dilde çalışmakta olan öğretmenler, faaliyetlerin hazırlık çalışmalarında işbirliği yaparlar. Ekip olarak onlardan beklenenler şunlardır:

- Okul kapsamında farklı dillerde faaliyet gösteren koro gruplarının mevcut olması durumlarında onları tek bir koro halinde bir araya gelmelerini sağlamak;
- Okul kapsamında tek dilde hazırlıklar yapan ve eserler sergileyen tek bir grubun olması durumunda, diğer dillerde eğitim görenlerin de bu doğrultuda çalışma yapmaları teşvik edilir;
- Koronun ilk kez oluşturulması durumlarında, önceden oluşturulmuş olan kriterlere göre seçimlerin yapılması gerekir;
- Koro, düzenlenen her programda veya yarışmada ortak bir şekilde katılır;
- Eşit derecede şarkıların hazırlanması gerekir. Zamanlamaları ve söyleme ağırlığı aynı şekilde olmalıdır;
- Her etnik topluluğu kapsayan şarkılar seçilmeli. Bu seçim yapılırken melodilere de dikkat edilmelidir. (Örneğin, aynı melodiye sahip olan bir halk türküsü birkaç dilde söylenir, doğum günü için bir çocuk şarkısı...);
- Yabancı dillerde herhangi bir etnik özelliği olmayan şarkıların hazırlanması;
- Şarkının söylenmesi sırasında, herkes tarafından anlaşılabilmesi için tercümenin de bulunması;
- Tüm şarkıların (dil farketmeksizin) korodaki herkes tarafından söylenmesi;
- Korodaki bazı "ortak" şarkıların bir mısrasının bir dilde, diğer mısrasının da farklı bir dilde okunması;
- Bir etnisiteye ait olan bir program kapsamında tek dilde yapılacak olan merasimlere farklı birdilden de birşarkının eklenmesi ve
- Şarkıların dersi sunan kişi tarafından yönetilmesi daha doğrusu onun şef olması.

.....
 >> Roman öğrencilerin önemsenerek
 >> sayıda kapsandığı okullarda,
 >> repertuarın oluşturulmasında
 >> Roman topluluğuna özgün şarkıların
 >> da diğer milli toplulukların
 >> kapsandığı kadar eşit oranda yer
 >> almasına özen gösterilmelidir ve o
 >> şarkılar da Roman dilinde
 >> söylenebilir.

Fotoğrafçılık Kolu

Her iki/üç dilde çalışmakta olan öğretmenler, faaliyetlerin hazırlık çalışmalarında işbirliği yaparlar. Ekip olarak onlardan beklenenler şunlardır:

- Okullardaki öğrenciler arasında etnikler arası farklılıkları ve benzerlikleri görebilecekleri fotoğrafların seçilmesi;
- Okullarda okumakta olan öğrenciler arasında belirli konularda ortak çalışmaların sağlanması için destekte bulunmak;
- Öğrencileri olası etnik kargaşalardan ve olumsuzluklardan uzak tutmayı başarmak;
- Sergi davetiyelerinin ve kataloglarının tüm eğitim dillerinde yazılmaları daha doğrusu tercümeedilmeleri ve
- Sözkonusu sergi sırasında yer alacak olan öğrencilerin çifter çifter durmaları ve gelecek olan ziyaretçilere ortak bir şekilde açıklama yapmaları.

SPOR EKİPLERİ

Okul kapsamındaki tüm spor ekipleri ortak bir şekilde hareket etmelidirler. Okulda okuyan öğrencilerin tümü hem hazırlıkları hem de yarışmalara eşit bir şekilde katılım sağlamalıdır.

Okul, iki çeşit spor ekibi oluşturmalıdır: birincisi rekreatif (ilgi seviyeleri ve yetenekleri hiç farketmeden sporla ilgilenmek isteyen tüm öğrenciler) ve bir yetenekli (önemli yeteneklere sahip olanlar).

Hazırlık

Her spor ekibi bu doğrultuda faaliyetleri yöneten en az iki öğretmen tarafından yürütülür. Okulun farklı spor alanlarında farklı ekipler oluşturması imkanlarına sahip olması durumlarda, beden hocasının bir tanesi bir ekibi, diğeri de diğeri ekibi yönetir. Böyle durumlarda öğrencilerin velileride beden dersi öğretmenlerine destek sağlayabilirler.

Onlardan beklenenler:

- Spor gruplarının oluşturulması için yazılı ilan açılır. Bu ilanlara öğrencilerin tamamı katılabilir ve bu gibi durumlarda etnik/dil ayırımı yapılmaz;
- Belirli kriterlere ve becerilere göre gruplar oluşturulur ve
- Daha az spor becerilere sahip olan öğrencilerle ek çalışma yapmalıdırlar. Bunlar sayesinde öğrenciler arasındaki beceri farklılıkları ortadan kalkmış olacaktır.

Uygulama

Antrenörler yapılan hazırlık çalışmaları kapsamında işbirliğinin sağlanması için birkaç oyun hazırlamalıdırlar. Bundan sonraki aşamalarda da bunun desteklenmesi gerekir. Onlar tüm öğrencilerle ortak çalışma yürütmelidirler.

Antrenörler, aşağıdaki amaçlara ulaşmak için kendi aralarında işbirliği yaparlar:

- Kulüp ismi, formaların renkleri ortak kararlar üzerine hazırlanır (teknik heyet ve oyuncular tarafından); yarışmalara kendi formalarıyla katılırlar ve
- Yarışmalara katılan öğrencilerin iki/üç dilde şarkı söylemeleri beklenir ve yarışmayla ilgili parolaları da aynı şekilde olmalıdır. Şarkı seçimleri sırasında herhangi bir kötü mesaj veya kırma durumu sözkonusu olmamalıdır.

OKULLAR ARASI YARIŞMALAR

Belediye, şehir ve ülke çapında yapılacak olan tüm yarışmalara okul karışık etnisitelerden oluşan öğrenci gruplarıyla katılmak zorundadır.

Bu doğrultuda yapılacak olan tüm duyuruların okulda görülen her dilde hazırlanması ve işbirliği ile yardımlaşma çerçevesinde gerçekleşmesi gerekir. Hazırlık çalışmalarını kapsamında sorumlu olan öğretmenlerin tamamı duyuruyu iki/üç dilde hazırlamalıdır.

TOPLULUKLARDAKİ YARDIM FAALİYETLERİ

Sorumlu öğretmenler bir veya birden fazla yardım organizasyonu seçimi yapabilir (öğrencileri kendi okumalarına destek sağlamak, sosyal sıkıntılar yaşayan ve engellilere destek, yaşlılarla ilgilenmek, yetim ve sokak çocuklarına destek, yardımların dağıtılması). Böyle

durumlarda karışık etnik kökenli çocukların dahil edilmeleri tercih edilir.

Okulun, yardım hususlarında daha okuma yılı başlamasıyla birlikte belirli derecede ayarlama ve planlama yapmış olması durumlarında, bununla ilgili çalışma yürütecek olan öğretmenler sözkonusu planlama çerçevesinde hangilerinin yapılmasının en uygun olabileceği konularına karar verir. Okulun bu tarz bir planlama yapmaması durumunda ise öğretmenler neler yapılabileceğine karar verir.

Belirli bir toplulukta örnek teşkil edebilecek bir örnek sunulur.

Yaşlılara Yardım

Farklı eğitim dilleri alanlarında sorumlu olan öğretmenler, Veliler Konseyi ile işbirliği içerisinde yaşlılardan oluşacak olan bir liste hazırlamalıdırlar (Öğrencilerin akrabaları veya yakın çevredeki yaşlılardan oluşacak bir liste). Bu listeye dahil olacak olanlar, gündelik yaşamlarında desteklere ihtiyaç duyanlardan ibaret olmalıdır.

Farklı etnik/dil mensupları olan öğrenciler, çifter çifter veya gruplar halinde ilk olarak yaşlılar ile görüşmelidirler. Onlarla kuracakları irtibatlar sayesinde ilk önce nelere ihtiyaç duyduklarını keşfetmelidirler. Bunları öğrendikten sonra onları listeye eklemeleri gerekir (Örneğin, gerekli olan malzemeleri temin etmek, gündelik gazeteleri okumak, internet aracılığıyla iletişim kurmak, kağıt oynamak, satranç oynamak vs...). Bundan sonraki aşamada da, öğrenci grupları, hazırlanan listeden üzerinde çalışabilecekleri bir veya birden fazla faaliyet seçerler. Seçmiş oldukları faaliyetleri yaşlılar üzerine uygulamaya başlarlar.

3.3. Ortak Eğitim Faaliyetlerinin Uygulanması

YABANCI DİL DERSLERİ

Sıralı eğitim sistemikapsamında yabancı dil üzerine yapılacak olan her dersin uygulanması işlemi, farklı dillerde eğitim gören öğrencilerle beraberce düzenlenmeleri mümkündür. Dolayısıyla, farklı dillerde eğitim gören iki "karma" grup oluşturulur. Gruplardan biri, bir dilde eğitim sunan öğrencilere giren öğretmen, diğer grup da diğer dilde eğitim sunan öğretmen tarafından yönetilir.

Ayda en az iki kere yabancı dillere yönelik ortak faaliyetlerin yapılması ve elde edilebilecek sonuçların daha faydalı olabilmesini sağlamak tavsiye edilen noktalar arasındadır.

Hazırlık

Yabancı diller üzerine yetkili olan öğretmenlerden beklenenler:

- En az bir yarıyıl kapsamında ortak bir şekilde yapacakları ders içeriklerine ilişkin planlamalarını yapmalıdırlar;
- Ortak bir şekilde yapabilecekleri eğitim dersleri ve bu doğrultuda farklı içerikli çalışmalar yapılmalı;
- İlk ortak görüşme sırasında öğrencilerin karşılıklı tanışmalarına yönelik faaliyet çalışmaları yapılmalıdır;
- да имаат договорна средба пред секој заеднички час за да го усогласат водењето на часот;
- Her ders sırasında yabancı kelimeler veya bilinmeyen kelimelerden oluşan birliste hazırlamalıdır ve
- İki karışık grubun aynı anda ders yapmaları hususlarında ortak karar almaları.

Uygulama

Yabancı dil ortak dersinin düzenlenmesi sırasında şu hususların yapılması gerekir:

- Öğretmenler kesinlikle yabancı dilde konuşmalı, yerel dilleri kullanmamalıdır (deyimler ve yerel dillerdekikelimeler sadece yabancı kelimelerin yazılmasında kullanılabilirler);
- Her öğretmen, her iki eğitim dilinde faaliyet gösteren öğrencilere yönelik son derece aktif bir şekilde davranmalı ve onları dinlemelidir;
- Küçük gruplar sözkonusu olduğu zaman, iki dilde eğitim gören öğrencilerin gruplara dahil olmaları gerekir;
- Grup halinde yapılacak olan çalışmalar sırasında öğretmen öğrencilerin birbirleri arasında işbirliği yapmalarını teşvik etmelidir. Onların hangi etnisiteye ait olduğunun bir önemi olmamalıdır ve
- Hangi etnisiteye bağlı oldukları hiç farketmeden her öğretmen kendi öğrencilerini takdir etmelidir (belirli bir dilde eğitim gören öğrencilerin takdir edilmesi işi belirli bir takdirname ile sonuçlanmalıdır. Diğer dillerde eğitim gören öğrencilerin teşvik vetakdir edilmeleri gerekir).

BEDEN VESAĞLIK EĞİTİMİ DERSLERİ

Farklı dillerde eğitim gören en az iki sınıfın ayda en az iki defa aynı ortamlarda beden dersi eğitimine katılmalarını sağlamak oldukça faydalıdır. Ortak dersler sözkonusu sınıfların beden derslerine giren branş öğretmeni tarafından yürütülür. Dolayısıyla, ortak bir şekilde düzenlenecek olan dersler, spor salonlarında veya farklı spor alanlarında düzenlenebilirler. Dersler kapsamında çalışılacak olan pratikler kapsamında özel bir açıklama metoduna ihtiyaç duyulmaz (dersler kapsamında ve dersler dışında) derslerin hangi şekilde ilerlemeleri gerekliliği iyi bir derecede bilinir.

Hazırlık

Sorumlu öğretmenlerden beklenenler:

- Bütün bir yarı yıl kapsamında yapacakları ortak faaliyetleri planlamak ve öngörülen konuların uygulanmasını sağlamak;
- Ortak bir şekilde düzenleyecekleri ortak derslerinin planlanmasını yapmak;
- Öğrencilerin birbirleri arasında tanışıp kaynaşmaları için daha ilk görüşme sırasında karşılıklı tanışma merasimi düzenlemeleri gerekir (Öğrencileri aynı ortam içerisine koyarak gelişigüzel bir şekilde tanışmalarını bırakmak yerine);
- Derslerin ortak bir şekilde ilerlemeleri için öğretmenlerin buluşmalarını sağlamak ve
- Ortak derslerin uygulanması için ortak zaman bulmaları.

Uygulama

Ortak derslerin uygulanması sırasında öğretmenlerin yapmaları gereken şeyler:

- Eğitim gördükleri dilde konuşmalıdırlar fakat bunu yaparken diğer dillerin de ihmal edilmemesine dikkat etmelidirler;
- Öğrencilerin birkaç gruba ayrılmaları çalışmalarını sırasında, oluşturulacak olan grupların farklı etnisitelerden öğrencilerin karma bir şekilde mevcut olmalarına dikkat edilmelidir;
- Öğrencilerin etnik farklılıkları hiç farketmeden kendileri aralarında düzgün ve saygılı bir şekilde birbirlerine hitap etmelerini teşvik etmek;
- Faaliyetlerin yürütülmesi çalışmalarının doldurulması için işbirliği yapmalıdırlar;
- Öğrencilerin etnik mensubiyetleri hiç farketmeksizin onları arasındaki işbirliğinin teşvik edilmesi ve
- Öğrencilerin hangi etnisiteye bağlı oldukları hiç farketmeden onları takdir edilmelidirler. Özellikle bir dilde eğitim sunan öğretmenler farklı bir dilde eğitim gören öğrencileri daha fazla takdir etmelidir.

RESİM SANATI DERSLERİ

Resim sanatı derslerinden bir bölümü aynı nesilde farklı öğretim dilinde öğretim gören sınıf öğrencileri arasında ortaklaşa düzenlenebilir ve sözkonusu dersler farklı öğretim dilinde ders veren öğretmenler tarafından yürütülebilir. Ayda en az bir kez ortak resim dersinin düzenlenmesi beklenir.

Bu sırada, ortak dersler pratik çalışmalarının uygulanması konusunda düzenlenmelidirler.

Hazırlık

Resim dersinden sorumlu olan öğretmenlerden şunlar beklenir:

- En az öğretimin yarı yılı için derslerin ortak planlaması yapılmalı ve öngörülen çalışmaların aynı tempo üzere gerçekleşmesine dikkat etmelidirler;
- Ortaklaşa yapmayı planladıkları öğretim dersi için ortak planlama yapmalıdırlar;
- İlk karşılaşmadan itibaren öğrencilerin birbirlerini daha iyi tanımaları için etkinliklerin hazırlanması;
- Her ortak ders öncesinde, dersin ortaklaşa yürütülmesinde uyumun sağlanması için öğretmenlerin konuyla karşılıklı görüşmesi ve
- Ortak derslerin yapılması için ortak terim belirlemelidirler.

Uygulama

Resim dersinin uygulanması sırasında öğretmenlerin yapması gerekenler:

- Okulda kapsanan dillerde öğrenim gören öğrencileri karma gruplara veya karma küçük gruplara ayırsınlar (bu arada küçük gruplarda, farklı öğretim dilinde okuyan öğrencilerin sayısına göre uyum sağlanmalıdır);
- Genellikle Dersin yapıldığı dilde konuşulsun, oysa ders etkinliklerinin gerçekleşmesinde eşitçe iki öğretim dilinin kapsanmasına dikkat edilmelidir;
- Farklı dil grubu öğrencilere hitap edilmeli ve etkin bir şekilde onları dinlenmelidir ve söylediklerini olabildiğince anlamaya farklı şekillerde gayret sarfetmelidirler;
- Etkinliklerin uygulanması sırasında karşılıklı işbirliği yapmaları ve birbirlerini tamamlamaları;
- Grup çalışmalarında öğrencilerin etnik mensubiyeti ve okudukları dile fark etmeden karşılıklı işbirliği yapmalarını teşvik etmek; ve
- Etnik kökenlerine fark etmeden öğretmenler bütün öğrencileri takdir etmelidirler, ve özellikle öğretmenlerin kendi ders dili dışında başka dilde eğitim gören öğrencileri takdir etmeye özen göstermeleri tavsiye edilmektedir.

İlk Okullarda doğada Eğitim

Okullarda öğretimin gerçekleştiği dillerde ki IV sınıf öğrencilerine ait

doğada eğitim aynı zamanda ve aynı yerde örgütlenmesi beklenmektedir. Bu esnada, uygulamalı ve pratik etkinliklerin yapılabileceği dersler etnik.dil karma gruplarda yapılabilir: iki farklı eğitim dilinden (veya üç) iki sınıf birleşiyor ve sözlü ifadenin pek gerekli olmadığı içeriğin gerçekleşimine geçilir. Bir öğretim yılı boyunca doğada eğitimin bir kez üç ile yedi gün arası örgütlenmesi öngörülmüyor.

„Serbest etkinlik veya gezinin gerçekleşmesinden en az yedi gün önce sınıf öğretmeni öğrenci ve velileriyle toplantı yapar ve toplantıda onlara gerçekleşen programla ilgili bilgi ve ayrıntılı açıklama yapar.

(İlk okul öğrencilerine bağlı, Okul gezileri ve diğer serbest etkinlikler örgütleme şekline ait düzenlemesi, madde 25)

Hazırlık

Farklı eğitim dilinde sorumlu öğretmenler doğada eğitim faaliyetlerinin hazırlanmasında işbirliği yaparlar. Onlardan, ekip olarak beklenenler:

- Program hazırlamaları (konu. İçerik seçilmeli, hedefler belirlenmeli ve somut ödevlerle çalışma planının yapılması);
- Eğitimi Geliştirme Bürosu, Veliler Konseyi ve Belediye Konseyinden alınan görüşe dayanarak iki ortak okul kurulları tarafınca programın onaylanması;
- Veli toplantılarının yapılması (iki okulda da) toplantıda doğa eğitimiyle ilgili velilerin bilgilendirilmesi ve doğada eğitimin ortaklaşa yapılması ve ortak faaliyetlerin düzenlenmesi için (her sınıfta en az %70 öğrenci velilerinde) ve
- Kilit terimlerin iki dilli listesi hazırlanmalı ve onlardan yararlanmalıdırlar yanı sıra doğada eğitimin ortak faaliyetlerinin gerçekleşmesi sırasında ayınlarının kullanılması.

Uygulama

Farklı eğitim dilinde okuyan öğrenciler öğretmenleriyle birlikte doğada eğitimin yapılması planlanan yere beraber seyahat ederler ve doğada eğitimin tamamlanması ardından tekrar beraber geri dönerler.

Öngörülen etkinliklerin gerçekleşmesi sırasında öğretmenlerin dikkat etmeleri gereken hususlar:

- Dersin uygulandığı dili konuşmalıdır, bu arada ders etkinliği sırasında her iki dilin kullanılmasına özen gösterilmelidir;
- İki dil dönüşümlü ve eşit kullanılmalıdır (dillerden biri sadece çeviride kullanılmasın);
- Farklı dil grubu öğrencilere hitap edilmeli ve etkin bir şekilde onlar dinlenmelidir ve söylediklerini olabildiğince anlamaya farklı şekillerde gayret sarfetmelidirler;
- Etkinliklerin uygulanması sırasında karşılıklı işbirliği yapmaları ve birbirlerini tamamlamaları; (Örneğin, Konuyla ilgili önceden hazırlanan kimi terimlerin iki öğretmen tarafınca iki dilde telafüz edilmesi);
- İhtiyaç üzere karma etnik kökenli öğrenci ve farklı cinsiyetten oluşan küçük çalışma gruplarının oluşturulması ve grup çalışmalarında öğrencilerin etnik mensubiyetine fark etmeden karşılıklı işbirliği yapmalarını teşvik etmek; ve
- Etnik kökenlerine fark etmeden öğretmenler bütün öğrencileri takdir etmelidirler.

LİSE EĞİTİMİNDE PROJE FAALİYETLERİ

Orta lise eğitimine ait öğretim planında öngörülen Proje etkinlikleri, farklı dillerde okuyan karma öğrenci gruplarıyla da örgütlenebilir. Bu durumda, proje etkinlikleri iki dilli

hazırlanmaktadır ve dahili eğitim dilinde ders veren iki öğretmen tarafından yürütülmektedir.

Eğitimi Geliştirme Bürosundan hazırlanan Orta lise eğitimi ders planına göre, proje etkinlikleri şu alanlarda organize edilebilir: sağlıklı yaşama kültürü, barış ve hoşgörü, şehircilik kültürü, vatandaş kültürü, spor etkinlikleri, müzik dalında etkinlikler, resim-yaratıcılık etkinliği, edebiyat kulüpleri ve dram bölümleri, girişimcilik vb.

Grup oluşturma sırasında, farklı eğitim dillerinden öğretmenler verilen belirli alanla ilgili konu belirleyebilirler ve ilgili konuda öğrencilerin proje etkinliğine katılımını sağlayacak başvuru yapmaları için ilan yayımlayabilirler veya proje faaliyetlerinin belirlenmesi için öğrenciler arasında eğilimli konuların tespitinin yapılması hususunda anket de yapılabilir. Başka yaklaşımlardan biri öğretmenlerin belirli alanda çalışacak etnik ve cinsiyet açısından uyumlu öğrenci grubunun oluşturulmasına gidilebilir ve sonrasında yapılacak ilk toplantıda çalışacakları konu belirlenebilir.

Proje etkinliklerinin ders dışı öğretim sırasında gerçekteştiğini dikate alarak, cumartesi günleri blok ders şeklinde gerçekteşebilirler. Orta lise eğitimi ders planlamasına göre, proje etkinlikleri bir eğitim yılının yarı yılında 36 ders olarak gerçekteşebilir.

Hazırlık

Proje etkinliği ortaklaşa gerçekteşirecek olan öğretmenlerden beklenenler:

- Karma Etnik öğrenci gruplarıyla, proje etkinliklerin gerçekteşmesi için somut adımlar içeren program hazırlamalıdır;
- Toplam 20-24 öğrenciden oluşacak etnik ve cinsiyet açısından uyumlu grupların oluşturulması;
- Proje etkinliklerinin gerçekteşmesi için terimin belirlenmesi (zaman ve yer) ve aynısını görülebilecek yere yerleştirmelidirler;
- Proje etkinliklerinin gerçekteşmesi için gerekli olan malzemenin temin edilmesi ve
- Her ortak ders öncesinde öğretmenlerin dersi yürütme konusunda uyumu sağlamaları için biraraya gelip plan yapmaları.

Uygulama

Proje etkinliklerine ait derslerin gerçekteşmesi sırasında öğretmenler şu husulara itibar etmelidir:

- Dersin uygulandığı dilde konuşmaya özen göstermelidirler, oysa dile karşılıklı iletişimi kolaylaştıran vasıta olarak bakılmasını sağlamalıdır;
- İki dil dönüşümlü ve eşit kullanılmalıdır (dillerden biri sadece çeviride kullanılmasın);
- Bütün öğrencilere eşit muamele yapılmalıdır (sadece kendi eğitim diline mensup öğrencilere değil diğer dillerde okuyan öğrencilere de hitap edilmeli);
- Planlanan etkinliklerin ihtiyaçlarına göre, ortaklaşa belirlenen görevi ifa etmeleri için, öğrencileri karma etnik/dil çiftler veya timler olarak örgütlemelidirler;
- Farklı eğitim dilinden öğrencilerin katılımı ile Proje etkinliklerinden ürünlerin tanıtımı iki dilde yapılmalıdır ve bütün malzemeler de iki dilde hazırlanmalıdır;
- Ortak derslerden ürünlerin tanıtımında, sergi daveti ve kataloglar yanı sıra resim alt yazıları, etkinliğin gerçekteşiminde kullanılan tüm dillerde yazılmalıdır; ve
- Sergi örgütleme durumunda, karma etnik/dilden oluşun öğrenci grupları veya çiftler sergi boyunca ortak eserler yanında durmalıdırlar ve ziyaretçilere kendi dillerinde açıklama yapmalıdırlar.

MESLEKİ OKULLARDA SERBEST DERSLER

Orta mesleki eğitimde ders planı ile öngörülen serbest dersler, karma gruplarda farklı dilde eğitim gören öğrencilerle örgütlenebilir. Bu durumda, serbest dersler iki dilde gerçekteşiyor, dersleri farklı eğitim dilinde ders

veren öğretmenler tarafından yürütölmektedir.

*Entegreli eğitimin uygulandığı okullarda serbest ders programlarının hazırlanmasına dair Rehberde*⁷ betimlendiğine göre, okul öğretmenleri bizzat kendileri serbest ders programlarını hazırlamaktadırlar ve bu bağlamda iki yaklaşım arasında tercih yapabilirler:

⁷ Entegre eğitimli okulda program ve serbest etkinliğin hazırlanması rehberi, Mesleki Eğitim Merkezi tarafınca Eğitim ve Bilim bakanlığı işbirliğinde Norveç Krallığı büyükelçiliğinin "Beraber öğreniyoruz" projesi çerçevesinde hazırlanmıştır.

Yaklaşım 1. Mesleki/eğitim profili için spesifik ve önemli olan uzmansal içerik, çok etnikli/çok kültürlü bağlamda kullanılarak aşılmaktadır.

Yaklaşım 2. Öğrenciler, İki dil kullanımını tanıtan çok etnikli/çok kültürlü içeriğini aşma, farklılıkları saygılaşma ve karşılıklı işbirliği becerilerini öğrenme durumuna getirilmektedir. Serbest derslerin uygulanma yöntemi olarak ikinci yaklaşımı seçecek olan öğretmenler, Makedonca, arnavutça ve Türkçe dillerinde mevcut 'Orta okullara ait Çok kültürlü çalıştaylar' konulu programın uygulanmasını seçebilirler.

Entegre edilmiş serbest ders örneği

İlk yaklaşıma örnek olarak Makedonya Cumhuriyeti'nde Halk giyiminde süslemelerin uygulanması programı faydalı olabilir. Program, Tekstil-deri bölümü öğrencilerini etnik topluluklarının halk giyim kuşamını araştırmaya teşvik edecek ve halk giyiminin yapıldığı malzeme türü, süslemeleri, renkleri ve diğer detaylar hakkında araştırma yapmalarını sağlayacak. Bundan başka, somut giyimin rol, ve önemi ile hangi dönemlerde kullanıldığı, hangi yöre ve hangi etnik topluluğa özgün olduklarını da araştırmaktadırlar. Sonul ürün olarak halk giyimi kuşamından ibaret bir seçki yapılabilir ve tanıtım şekli olarak bir defile düzenlenebilir.

İkinci yaklaşıma örnek olarak İki Etnik topluluğunun düğün adetlerinin Araştırılması Programı faydalı olabilir. Program Karma etnik/dil grup öğrencilerini karşılıklı olarak düğün adetlerini araştırmaya teşvik eder. Düğünün zaman süresi (düğün öncesi hazırlıklar, düğünün yapıldığı zaman ve düğün sonrası), törenler, konuklar, müzik, adetler, gelinin eve girişi ve diğerleri incelenmektedir. Araştırma farklı bölgelerde, farklı nesil temsilcileri ve farklı sosyal statüye sahip kişilerle sohbetler vasıtasıyla yapılmaktadır. Araştırma çalışmasından elde edilen neticeler şu türde olabilir: Dramatizasyon, broşür, duvar gazetesi, albüm, afiş vb.

(Entegreli Eğitimin uygulandığı okullarda serbest derslere ait programların hazırlanması için Rehber)

Hazırlık

Serbest dersi ortaklaşa gerçekleştirecek olan öğretmenlerden beklenenler:

- İki ortak okulun farklı dilde eğitim gören Karma Etnik öğrenci gruplarıyla, serbest derslerin gerçekleşmesi için ortaklaşa program hazırlamalıdır;
- Program Sınıf dersinde öğrenciler önünde tanıtılmalıdır ve önceden belirlenen kriterler uyarınca öğrencilerin başvuru yapması sağlanmalıdır;
- Toplam 20 öğrenciden oluşacak etnik ve cinsiyet açısından uyumlu grupların oluşturulması;
- Serbest dersin gerçekleşmesi için terimin belirlenmesi (zaman ve yer) ve aynısını iki okulda görülebilecek yere yerleştirmelidirler (Serbest dersler blok ders olarak da örgütlenebilirler ve hafta sonu günlerinde de gerçekleşebilirler);
- Her ortak karşılaşma öncesinde etkinliklerin gerçekleşiminde uyumun sağlanması için ortak kararlar alınmaktadır;
- Serbest derslerin gerçekleşmesi için programca gerekli olan malzemenin temin edilmesi ve
- Her ortak ders öncesinde öğretmenlerin dersi yürütme konusunda uyumu sağlamaları için biraraya gelip/ karar almaları gerekmektedir.

Uygulama

Derslerin gerçekleşmesi sırasında İki ortak okul öğretmenleri şu husulara itibar etmelidir:

- İhtiyaç durumunda dersler kültür evlerinde, müze, kütüphane, sivil toplum teşkilatları ve diğer kurumlarda yapılabilir;
- Dersin uygulandığı dilde konuşmaya özen göstermelidirler, oysa dile karşılıklı iletişimi kolaylaştıran vasıta olarak bakılmasını sağlamalıdır;
- İki dil dönüşümlü ve eşit kullanılmalıdır (dillerden biri sadece çeviride kullanılması);
- Bütün öğrencilere eşit muamele yapılmalıdır (sadece kendi eğitim diline mensup öğrencilere değil diğer dillerde okuyan öğrencilere de hitap edilmeli);

- Planlanan etkinliklerin ihtiyaçlarına göre, ortaklaşa belirlenen görevi ifa etmeleri için, öğrencileri karma etnik/dil çiftler veya timler olarak örgütlemelidirler;
- Farklı eğitim dilinden öğrencilerin katılımı ile Proje etkinliklerinden ürünlerin tanıtımı iki dilde yapılmalıdır ve bütün malzemeler de iki dilde hazırlanmalıdır;
- Ortak derslerden ürünlerin tanıtımında, sergi daveti ve kataloglar yanı sıra resim alt yazıları, etkinliğin gerçekleşiminde kullanılan tüm dillerde yazılmalıdır; ve
- Sergi örgütlenme durumunda, karma etnik/dilden oluşan öğrenci grupları veya çiftler sergi boyunca ortak eserler yanında durmalıdırlar ve ziyaretçilere kendi dillerinde açıklama yapmalıdırlar.

MESLEKİ OKULLARDA PRATİK DERSLER

Uygulamalı eğitimin örgütlenmesi sırasında, mesleki derslerden sorumlu öğretmenler, Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi tarafınca hazırlanan *Dört yıllık orta mesleki okullara ait pratik eğitimin örgütlenmesi, programlaması ve gerçekleşmesi Yönergesi* uyarınca çalışmalıdırlar. Bu arada, uygulamalı (pratik) ders, eğitimin bizzat **okulda veya diğer bir şirkette** yapılacağına fark etmeden, farklı eğitim dilinde okuyan öğrencilerden oluşan küçük gruplarla (timler) da yapılabilir.

Öğrencileri, farklı eğitim dilinden ve uygulamalı dersi gerçekleştiren, Uygulamanın yapılacağı yer/yerlerin seçimi sırasında, Okulun iki/üç eğitim dilini, kendi kadrosu vasıtasıyla karşılayacak şirketlere öncülük tanınmalıdır.

İki dil üzerinde uygulamalı ders düzenleyen, Uygulamalı ders öğretmenlerinden / şirket danışmanlarından yapılması beklenenler:

- Uygulamalı dersi beraber planlamalıdırlar;
- Homojen gruplarla öngörülen derslerin aynı tempo ile gerçekleşmesine özen gösterilmelidir ve bu şekilde onlara karma gruplardan dersler de bağlanabilir;
- Etkinliğin gerçekleşmesi sırasında Okulun eğitim dillerinde konuşulmalıdır ve etkinliğin gerçekleşmesi sırasında eşit olarak iki/üç dil de kullanılmalıdır;
- İki dil dönüşümlü ve eşit kullanılmalıdır (dillerden biri sadece çeviride kullanılmasın);
- Farklı eğitim diline mensup öğrencilere hitap etmelidirler ve onları etkin bir şekilde dinlemelidirler yanısıra söylenenleri anlayabilmeleri için farklı şekillerde caba sarfetmelidirler ve
- Etkinliklerin gerçekleşmesi sırasında danışmanlar işbirliği yapmalıdır ve birbirlerini tamamlamalıdırlar.

Uygulamalı ders bir şirkette yapıldığı durumlarda yukarıda bahis konusu beklentiler uygulamalı dersin yapıldığı şirketlerin danışmanlarına ilişkindir,bunu da okulun uygulamalı eğitimi tatbik eden öğretmenler bildiriyor.

Okulların bir bölümü için (belli mesleklerde) tatil döneminde öğrencilere feriyal uygulamanın yapılması öngörülmüyor. İki eğitim dilli okullar sınıf öğretmenleri vasıtasıyla karma çiftler/üçlü öğrenci grupları oluşturuyor ve onlar beraber uygulamalı eğitimin yapılacağı teşkilatı sağlamalıdırlar.

„Eğitim programı ve öğrenci sayısı uyarınca, uygulamalı ders sınıfın tamamında veya sınıfın gruplara bölünmesi şeklinde gerçekleşebilir..“

(*Dört yıllık orta mesleki okullara ait pratik eğitimin örgütlenmesi, programlaması ve gerçekleşmesi Yönergesi*)

4. Tek Dilli Okullara İlişkin Yönlimler

4.1. Kısa Vadeli Ortak Etkinliklerin Gerçekleşmesi

GEZİ VE SEYAHATLE

Aynı belediyede bulunan ortak okullar (veya komşu belediyelerde, küçük mesafede), iki/üç öğretim dilinin uygulandığı okullar için aynı ilkelere dayalı ortak gezi örgütleyebilirler. Sınıf ve okul toplulukları öğrencileri ve iki okul öğretmenleri dönüşümlü olarak, bir sefer bir okulda başka sefer diğer okulda olmak şartıyla, yüz yüze geziyle ilgili anlaşmaları yapabilirler veya bunu elektronik iletişim vasıtasıyla da yapabilirler (Yahoogroup, Googledoc, Skype, Facebook).

Birbirinden daha uzak mesafede bulunan Ortak okullarda (farklı belediyelerde), ortak gezi örgütleyebilirler. Bu arada, iki okul öğrenci ve öğretmenler arasında anlaşmalar sadece elektronik yoldan yapılmaktadır.⁸ (Yahoogroup, Googledoc, Skype, Facebook).

Olay yerine gelen öğrencilerin yapması gereken ilk etkinlik, oyun faaliyetleri vasıtasıyla ve davranış kurallarının ortak özetlenmesi ile birbirlerini tanımalarıdır.

Hazırlık

Ortak okulun sorumlu öğretmenleri gezi ve gezintilerin ortak faaliyet olarak hazırlığında işbirliği yapmaktadırlar. Onlardan tim olarak beklenenler:

- Gezi/seyahatin gerçekleşmesinden önce bu faaliyetin amaçları konusunda öğrencilerle konuşmaları gerekiyor, bu arada ortak okul öğrencileriyle karşılıklı tanışmanın önemi ve okul dışı etkinliklerinde öğrencilerin arkadaşlık kurmalarının faydaları vurgulanmalıdır;
- Farklı etnik toplulukları için gidilecek yerlerin önemli olmasına dikkat edilmelidir veya bölgenin/ülkenin ok kültürü yapısını yansıtacak yerler seçilmelidir;
- Toplam etnik toplulukları için önemli sayılan farklı yerlerin tanıtılması ve açıklanması konusunda hazırlıklı olmalıdırlar;
- Ziyaret edilen yerlerin soru ve yanıtların resmi açıklamalarına çevirinin temin edilmesi ve
- Öğrencilerden gezi/seyahat/ziyaret konusunda proje hazırlanması bekleniyorsa, etnik topluluklarına bağlı 'diğerleri'/'Diğeri' açısından önemli ziyaret yerleri için hazırlık yapılmalıdır veya ziyaret edilen farklı yerlerin bezerlikleri konusunda proje hazırlanabilir.

Roman öğrencilerin önemsenerek sayıda okudukları okullarda ve öğretim kadrosunda Romanların olmadığı okullarda, Ebeveynler konseyine dahil edilen Roman veliler de seyahat edilecek yerin seçiminde etkin katılıyorlar bu şekilde bu etnik grubun temsili sağlanmaktadır, bu okulda çoğunluk öğrencilerin mensup olduğu etnik topluluğun tanıtıldığı gibi aynı kültür değerleriyle aynı seviyede yapılmaktadır.

Ebeveynler konseyine dahil Roman veliler, Roman öğrencilerle birlikte, öğrencilerin dinlemeye maruz kalacağı müzik seçiminde de etkin katılıyorlar.

Otobüsle seyahat sırasında ve otel/dinlenme tesisinde yerleşmeleri esnasında okulun farklı etnik gruplarından öğrencilerin gruplaşmaları ve birbirlerinden ayrı ayrı kalmamalarına özen gösterilmektedir.

Öğretmenlerden, teşvik ve animasyon vasıtasıyla serbest zamanlarda yapılacak etkinliklere Roman öğrencilerin diğer öğrencilerle birlikte katılımını sağlamaları beklenmektedir. Bu arada, farklı sosyal etkinliklerde Roman öğrencilerin (ve Roman olmayanların) stereotip rollerine getirilmemelerine veya Romanlar açısından aşağılayıcı durumlara getirilmemelerine özen gösterilmelidir.

⁸ İlkokullardaki teşkilat *İlkokullardaki öğrencilere yönelik düzenlenecek olan geziler ve diğer serbest faaliyetlerin* göre hazırlanmaktadır.

Öğrencilerden beklenenler:

- Öğretim yılının Sınıf Birliği başkanları/başkan yardımcıları vasıtasıyla bölge/ülkenin çok kültürlü yapısını dikkate alarak öğrencilerin öneri sunmalarına katılmaları sağlanmalıdır.
- Farklı etnik bünyeden oluşan ebeveynler konseyi etkinliklerin hazırlanmasına katılıyor. Onlardan tim olarak beklenenler:
- bölge/ülkenin çok kültürlü yapısını dikkate alarak öğrencilerin öneri sunmalarına katılmaları sağlanmalıdır.

Seyahat ve konaklama, yemek, akşam faaliyetleri/eğlencelerin örgütlenmesi

Ortak okulların sorumlu öğretmenleri karşılıklı olarak işbirliği yapmaktadır. Amaç:

- Yolculuk sırasında ve akşam eğlencelerinde etnik/dil/kültür toplulukları açısından aşağılayıcı olmayacak nitelikte, dinlenecek olan müziğin temin edilmesi;
- Eğlence/beraber zaman geidi sırasında bir etnik topluluğuna özgün müziğin diğer etnik topluluklarına nazaren daha fazla dinletilmemesine özen gösterilmelidir;
- Ortak Okulların, Okul toplulukları başkanlıklarını müzik seçimini yapmaları için görevlendirilmeleri ve
- Farklı kültürlere mensup öğrencilerin diet tercihlerini memnun edebilecek yemeğin seçilmesi ve lokantadan herkes için aynı yemeğin sunulması veya herkes için sadece iki yemek arasında tercih yapmalarının sağlanması talep edilmelidir.

Serbest zaman

Ortak Okulların sorumlu öğretmenlerinden ortaklaşa olarak beklenenler:

- Serbest zamanın planlanması ve bizzat öğretmenlerin de katılacağı etkinliklerin sunumu ve
- Maskeli balo örgütlenmesi sırasında maskelerin başka etnik topluluğu için aşağılayıcı veya hakaret edici olmamasına özen gösterilmelidir.

ZİYARETLER VE KARŞILIKLI ZİYARETLER

Okulların farklı etnik mensubiyetinden kişilerin ziyaretlerini teşvik etmesi iyidir. Bu arada, şu husulara dikkat edilmelidir:

- Farklı etnik mensubiyetinden ünlü şahsiyetlerin okula misafir

edilmeleri;

- Evsahipliğini yapan okulda uygulanan eğitim dillinden farklı öğrenci ve
- Öğretim dillinden farklı dil kullanan konuklar için okulların çeviri temin etmesi gerekiyor.

Ortak okullardan sorumlu öğretmenler, ortak etkinlik olarak karşılıklı ziyaretlerin hazırlanmasında işbirliği yaparlar. Onlardan tim olarak beklenenler:

- Formalite karakterden çok iki okul için mühim karşılıklı ziyaretlerin örgütlenmesi (sadece iki/üç kişilik heyetlerden oluşan karşılıklı ziyaretler konumunda kalmamalıdır);
- Öğrenci teatisinin sağlanması (öğretmenler için de) bu arada ortak okulların sorumlu öğretmenleri ziyaretle ilgili ortak eğitimsel program hazırlamaktadırlar, sosyal hayatı organize ederler ve 'evsahibi' öğrencilerin evlerinde konaklamayı sağlamaktadırlar
- Farklı etkinlikler vasıtasıyla, elektronik iletişim yoluyla önceden öğrencilerin karşılıklı tanışmasını örgütlemelidirler, örnek: çocukların, okulun, şehrin/köyün 'kimlik kartı' veya şehir/köy ile kültür özelliklerine ait soruların cevaplanmasını sağlayacak formun doldurulması, veya uygun etnik topluluğun kültürü ya da öğrenciye ait özel sorular formu doldurulabilir ve sonrasında yanıtlar kendi okullarında tanıtılmaktadır.

Önemsenecek sayıda Roman öğrencilerin okuduğu okullarda, Roman etnik topluluğundan önemli şahıslar davet ediliyor ve bu arada seyirciler arasında Roman ve diğer etnik topluluklardan öğrencilerin hazır bulunmasına dikkat edilmelidir.

MÜSAMERE VE KUTLAMALAR

Farklı münasebetlerde müsamere ve kutlama programının oluşturulmasında, okul ülkenin çok kültürlü yapısını yansıtmaya ve eğitimde etniklerarası entegrasyonu

tanıtmasına özen göstermelidir. Bu arada, sorumlu öğretmenlerin dikkat etmesi gerekenler:

- Makedonya Cumhuriyetinde yaşayan farklı etnik topluluklarına ait içeriğin kapsanması ve ülkenin çok kültürlü yapısını yansıtmaya özen gösterilmelidir;
- Dersin uygulandığı grupran farklı etnik/kültür/dil gruplarının özelliklerini kapsayacak noktalar bulundurulmalıdır (Türkçe dilinde şarkı, Arnavut dansı...);
- Farklı etnik gruplardan konuklar davet edilsin ve etnik/dil esasına dayalı gruplaşmanın yapılmaması için önceden nerde oturacakları belirlenmelidir, ve
- Okulda gerçekleşen çok kültürlü etkinliklere görsellik kazandıracak olan noktalar sağlanmalıdır.

Ortak okulların sağlayabilecekleri:

- **Şahsi deneyim** müsamerelerde evsahibi-okul öğrencilerinin ortak sunumu veya kültürlerine özgün ayrı sunum ile katılarak (tek dilli veya iki dilde yapılacak, başka dilde veya dil kullanmadan) ve/veya evsahibi-okulun jübilesi onuruna özel müsamere, onların kültürlerinde ki denk bezeriklere bakışlı özel sunumun yer alması;
- **E-katılım** yapılan gösteri/etkinliklerden çekimlerin (audio,video) iletilmesi vasıtasıyla, elektronik verziyonunda kişisel eserlerin, video toplantı hattı ile müsamereye katılımı ve
- **Ürün-katılım** resim, ürünler, çalışmaların posta ile iletilmesi ve müsamerelerde kullanılması.

Roman öğrencilerin önemsenerek sayıda okudukları tek dilli okullarda, programın oluşturulmasında özellikle dikkat edilenler:

• Diğer etnik topluluğuna olduğu gibi Roman topluluğuna ilişkin noktaların eşit oranda kapsanması gerekiyor.;

• Bütün müsamere ve benzer faaliyetlere içeriğin sadece bir dil/etnik/kültür gruba ait olmasına fark etmeden farklı etnik/kültür gruplarından öğrenciler ortaklaşa katılmalıdır (örnek: Farklı dil/etnik/kültür mensubu öğrencilerden oluşan koro değişimli olarak bir dilde şarkı söyler sonra başka dilde şarkı söyler, karma bünyeli dans grubu değişimli olarak bir etnik gruba özgün dansları oynar, ardından da başka grubun özelliklerini taşıyan danslar sunulur).

ORTAK OLAN OKUL ÖĞRENCİLERİNE AİT EĞLENCER

Ortak olan okullar farklı münasebetlerde ortak eğlenceler örgütleyebilirler (insani eğlenceler, Yıl Başı Eğlenceleri, önemli Uluslararası günlerin kutlanması, örnek: Barış günü, gençlik, ilkbahar günü). Önceden ortak olan okul öğretmenleri ve

öğrencileri arasında hiçbir bağlantı olmadığı takdirde, ortak eğlenceler tavsiye edilmiyor, önceden temasların olması durumunda ise aşağıda verilen öneriler izlenmelidir.

Yerin seçilmesi

Ortak olan Okul Öğrenci bünyelerinden eğlencenin yapılabileceği yerler konusunda önerilerin verilmesi beklenmektedir ve bu arada karma etnik birleşimli etkinliklerin yapılmasının alışıl gelmiş şehir/yerin karma etnik ortam olmasına dikkat edilmelidir. Dahası farklı etnik gruplardan öğrencilerin kendilerini rahat hissettikleri ortam olarak algılanması önemlidir. –‘Tek dilli’ belediyelerde ortak okullar söz konusu olunca, gerçek eğlencenin ortak okullardan birinde yapılması, diğerinin ise bir diğer okulda düzenlenmesi öneriliyor. Öğrencilerin önerileri, bu tür eğlencelerin yapılmasından sorumlu ve eğlencenin nerde yapılacağı konusunda kararın alınmasında dikate alınan, ortak okullarının farklı etnik/dil öğretmenler timi tarafından değerlendiriliyor.

Roman öğrencilerin önemsenerek sayıda okuduğu tek dilli okullarda eğlencenin hazırlanması sırasında Roman öğrencilerin kendilerini iyi hissedebileceği koşulların yaratılmasına dikkat edilmelidir.

Mezuniyet/yarı mezuniyet kutlamaları gibi daha ciddi iç eğlenceler söz konusu olunca, öğrenci bünyelerinde Roman topluluğu temsilcileri ve ebeveynler konseyi hem eğlencenin yapılacağı yer/mezan hem de lokanta menüsü ile eğlencenin müzik repertuarı konusunda danışmalıdır.

Hazırlık

Ortak Okullardan sorumlu öğretmenler, etkinliklerin hazırlanmasında işbirliği yapmaktadırlar. Onlardan tim olarak şunlar beklenmektedir:

- Eğlence organizasyonundan sorumlu olarak belirlenen ortak okul bünyesiyle birlikte ve Ebeveynler konseyinde üye ebeveynlerle eğlence sırasında öğrencilerin davranış kurallarının kararlaştırılması ve aynıları yazılı olarak hazırlanmalıdır, ve
- Eğlence organizasyonu ile ebeveynleri tanıttak ebeveyn toplantılarının yapılması ve eğlenceye katılacak olan bütün sınıf öğrencileri ile hazırlık konuşmalarının yapılması.

Bu tür eğlencelerin yapılması konusunda sorumlu olarak görevlendirilen ortak okul öğrenci bünyesinin öğrencileri etkinliğin hazırlanması konusunda işbirliği yapmaktadırlar.

- Sorumlu öğretmenler ve ebeveynler konseyi ile birlikte, eğlence süresince öğrencilerin davranma kuralları kararlaştırılmalıdır ve aynıları yazılı olarak birçok dilde hazırlanmalıdır (okullarda mevcut bütün eğitim dillerinde);
- Eğlencenin adalı olduğu bütün öğrencilerin erişebileceği şekilde kurallar yazılı olarak hazırlanmalıdır (görülecek yerde ve yazılı onay için form şeklinde);
- Eğlenceye katılacak olan bütün öğrenci-katılımcıların, ebeveynleri tarafından imzalanan, davranış kurallarına ait yazılı onayın verilmesi talep edilmelidir (olgunluk aşında öğrenciler yazılı onayı kendileri imzalarlar);
- Ortak okulun bütün eğitim dillerinin kapsanmasıyla eğlencenin yapılacağı yer ve zamanı bildiren pankart hazırlanmalıdır ve aynısı okulun görülebildiği yerde duyurulmalıdır.;
- Eğlence için iki/üç dilli davetler hazırlanmalı ve elektronik posta ile gönderilmeli veya ilgilenen öğrencilere Facebook sayfasında örgütlenen olay olarak ilan edilmelidir;
- Eğlencede dinletilecek müziğin seçimi/ onayı yapılmalı, bu sırada müzik ya yabancı müziği veya yabancı yerli karışımı olmalı ve okulun farklı etnik grupuna özgün şarkıların eşit oranda kapsanmasına özen gösterilmelidir.

Ortak okulların Ebeveynler konseyi etkinliğin hazırlanmasında işbirliği yapmaktadırlar. Onlardan tim larak şunlar beklenmektedir:

- Davranış kurallarının onaylanmasına katılımı ve
- Onaylanan kurallarla ilgili bütün ebeveynlerden yazılı onayın talep edilmesi.

Uygulama

- İki ortak okuldan hazır bulunan öğretmenler, öğretimi hangi dilde uyguladıklarına fark etmeden bütün öğrencilere eşitçe yaşmalıdır ve bütün öğrenciler tarafınca belirlenen kuralların gereğince saygılanması konusunda ilgilenmelidirler,
- Bütün öğretim dillerinden öğretmenler eğlencenin yapıldığı yerde başlangıcından sonuna kadar orada hazır bulunmalıdır.

EKOLOJİ ÇALIŞMALARI

Ortak okul öğrencilerinin katıldığı ekolojik etkinlikler ortak yapılmalıdır-karma etnik/dil grupuna mensup öğrencilerin katılımıyla gerçekleşmelidir, onlar iki ortak okulun etnik/dil aıdan karma tim öğretmenleri tarafınca koordine edilmelidir.

Ortak okulların sorumlu öğretmenleri, belediyede ki olayların hazırlanması ve gerçekleşmesinde katılıyorlar. Onlardan beklenenler:

- Eylem öncesinde, etkinliğe katılacak olan öğretmen ve öğrencilerin belirlenmesi ve karma etnik içerikli timlerin oluşturulması;

Önemsenecek sayıda Roman öğrencilerin okuduğu okullarda,ortak ekoloji eylemlerinde, bütün öğrencilerin yardımcı ve teknik etkinliklerine eşit katılımı sağlanmalıdır, sadece Roman çocuklar delege edilmemelidir.

- Öğrencilerden ibaret karma timler ile birlikte eylem için hazırlık yapılmalıdır (yüz yüze iletişim veya elektronik iletişim ile), fikir ve önerilerin teatisi, eylemin yapılacağı zaman, yer ve şekli ile ilgili anlaşmaları ve ekolojik eyleme birlikte katılmaları;
- Eylem birçok farklı etkinlikten ibaretse, öğrenciler karma etnik bünyeli küçük gruplarla aynısını gerçekleştirmeliler ve
- Bütün slogan, afişler, pankartlar ortak okulların öğretim dillerinde hazırlanmalıdır.

BELEDİYEDE ETKİNLİKLER

Aynı belediyenin ortak okullarının öğrencileri, topluluğun dahilinde gerçekleşen farklı olaylara katılmaları teşvik edilmelidir, bu tür olaylar misali: Belediye günü kutlamaları, insani satış sergi ve

gösterilerine katılım, oturumlara, tribünlere katılım, farklı sosyal sorunlarla ilgili kamu bilincinin yaygınlaşmasına iat kampanyalara katılım vb. Öğrencilerin bu tür etkinliklere bütün katılımları ortak olmalıdır- ortak okul temsilcileri olan öğrenci grupları tarafınca gerçekleştirilmelidir, onlar karma etnik/dil içerikli olmalıdır.

Ortak okulların sorumlu öğretmenleri, belediyede ki olayların hazırlanması ve gerçekleşmesinde katılıyorlar. Onlardan beklenenler:

- Topluluğa ait olaylara okulların katılımı için gelen davetleri görüşmelidirler ve yapılan değerlendirmeye dayalı olarak, çok kültürlüğün tanıtımına ne denli katkı sunduklarına bağlı olarak, öğrenci ve ortak okul öğretmenlerini bilgilendirmelidirler;
- Ortak okullar bağımsız veya diğer okullarla ortaklaşa olarak topluluğa ait farklı olayların yapılmasını teşvik etmelidir ve girişimde bulunmalıdır, bu olaylar vasıtasıyla da öğrenci ve öğretmenlere topluma etkin katılımı sağlanacaktır, bu şekilde de çok kültürlü/çok etnikli yaşam modelini yansıtmış olacaklar;
- Ortak okulların öğrenci ve öğretmen karma timleri, eylem için ortaklaşa hazırlanmalıdır (yüz yüze iletişim veya elektronik iletişim ile), fikir ve önerilerin teatisi, eylemin yapılacağı zaman, yer ve şekli ile ilgili anlaşmaları ve eyleme birlikte katılmaları ile
- Etkinlik raporlarının iki/üç öğretim dilinde yazılıp duyurulmasına özen göstermelidirler.

“İlk okulların çalışma programında kapsanan Yerel ortamla etkinlik ve işbirliği elverişli mali gereçlerle desteklenmektedir, yerel ortamla işbirliği içeriği, türü ve şekli, İlk okulun her öğretim yılı için çalışma programıyla belirlenmektedir.”

(Dokuz yıllık ilk eğitim öğrenimKonvensiyonundan, Şub. 2007 yılı syf. 114)

İki ortak okulun ilgili öğrenci bünyesinde üye olan öğrencilerden şunlar beklenebilir:

- Kendi öneri ve teklifleriyle topluluğun bünyesinde düzenlenecek olan olaylarda okulun tanıtım programının hazırlanmasına katılmalıdırlar, ve
- Belediyeye çok kültürlü/çok etnikli ortam olarak tanıtmayan toplum etkinliklerine katılımı kabul etmemelidirler.

4.2. Uzun Vadeli Faaliyetlerin Uygulanması

Makedonya toplumunun çok kültürlü yapısı, İlk öğrenim okullarından, öğrencilerde ortak yaşamının, insanlar arası farklılıkların, kültürlerin, dil ve geleneklerinin saygılanması hususunda değerlerin geliştirilmesinin tanıtımını arzetmektedir. Okul öğrencilerde kendi kültürel kökeni hakkında bilincin yaygınlaşmasından sorumludur yanısıra diğer toplulukların kültür geleneğini tanıma ilgisini teşvik etmelidir. “

(Dokuz yıllık ilk eğitim öğrenimKonvensiyonundan, Şub. 2007 yılı syf. 74)

ÇOK KÜLTÜRLÜ ÇALIŞTAYLAR

Aynı veya **birbirine yakın olan** farklı belediyelerden farklı öğretim dilli ortak okullar, iki/üç öğretim dili uygulayan okullar gibi aynı şekilde çok kültürlü

çalıştaylar örgütleyebilirler, her çalıştaya katılımın sağlanması için öğrencilere bir okuldan başka okula ulaşımını temin etmelidirler. Çok kültürlü çalıştaylar, karma etnik/dil içerikli öğrenci ve öğretmenlerin katılımıyla iki dilli etkinlik olarak düzenlenen öğretim dışı etkinlikler dizisini oluşturmaktadırlar. Bu çalıştayları farklı öğretim dilinden **ikişer öğretmen** yürütmektedirler ve onlara talep üzere, farklı etnik gruplardan (farklı öğretim dillerinden) ve iki cinsiyetten uyumlu öğrenci sayısı iştirak etmektedir. Bu çalıştaylarda öğrenciler **en az haftada bir kez** buluşuyorlar ve çalıştaylar **en az bir yarı yıl sürmektedir**.

Hazırlık

- Okulda, Farklı öğretim dillerinden dört öğretmen çifti (İlk öğretim okulları için) oluşturulmalıdır dahası iki öğretmenler çifti (orta okullar için) kurulmalıdır⁹;
- Okulun öğretmen çiftleri, çok kültürlü çalıştayın gerçekleşmesi için üç günlük eğitime katılmalıdır;
- Çiftlerden her biri, birer yetişkin öğrenci grubu yürütmelidir (iki veya üç öğretim yılından öğrencilerden oluşan) ve onlarla bir yarı yıl boyunca çok kültürlü çalıştaylar gerçekleştirsin;
- Öğretmen çiftleri önceden hazırlanan programı, çok kültürlü çalıştaylara ait El kitapları uyarınca gerçekleştirsinler¹⁰;
- Öğretmenler çifti her çalıştay için temelli hazırlanmalıdır, hazırlık ise malzeme hazırlığı ile çalıştayın iki dilde gerçekleşmesine bağlı hazırlıktan ibarettir;
- Öğretmenler, farklı sınıflardan önceden belirlenen sayı ve cinsiyet kriterlerine dayanarak çok kültürlü çalıştaya iştirak edecek öğrencilerin seçimini yapmalıdır;
- Ebeveynler toplantısında öğretmenler çalıştaylarla ilgili ebeveynleri haberdar etmelidir ve çocuklarının katılımı için yazılı onay temin etmelidirler ve
- Görülebilecek yerde duyurulan yazılı bildiri ile öğretmenler-icra edenler çok kültürlü çalıştayların yapılacağı yer ve zamanı öğrencilere bildirmelidirler, zira yer ve zaman ortak okul öğrencilerine uyacak şekilde belirlenmiştir.

Uygulama

- Öğretmenler-gerçekleştirilenler, çalıştay şeklinde örgütlenen etkinlikleri uygularlar¹¹;
- Bütün etkinlikler iki dilde yürütülür, bu da yorumlama ve tamamlama metoduyla gerçekleşmektedir;
- Öğretmenler-gerçekleştirilenler, çalıştayları sıraya göre, atlatmadan düzenlerler, önceden uzman tim tarafınca onaylanan yeni çalıştayların da ilave edilme olasılığı vardır, ve
- Çalıştayların gerçekleşmesinin sonunda, öğretmenler öğrencilerle birlikte sonul gösteri örgütlemektedirler, amaç çalıştaylarda

Önemsenecek sayıda Roman öğrencilerin okuduğu okullarda, Roman çocuklarla ve Roman olmayan çocuklarla iki şekilde çok kültürlü çalıştaylar düzenlenebilir:

1. Roman öğrenciler ve Roman olmayanlar aynı öğretim dilinde eğitim aldıklarında, çok kültürlü çalıştayları aynı öğretim dilinden iki öğretmen yürütmektedir ve çalıştaylar tek dil üzerinde yapılmaktadır.
2. Tek öğretim dilli okulda okuyan Roman öğrenciler, başka öğretim dilinde okuyan ortak okul öğrencilerinin katıldığı çok kültürlü çalıştaylara katılabilirler. O zaman çalıştayları farklı öğretim dillerinden iki öğretmen yürütmektedirler ve çalıştaylar iki dilde gerçekleşmektedir.

Roman gerçekleştircinin temin edilmesi büyük önem taşımaktadır, okulda Roman öğretmenlerin olmadığına öğretmen-gerçekleştirilenin asistanı görevine Romanın temin edilmesi iyidir (ebeveyn olabilir, sivil toplum teşkilatı üyesi, uygulamaya katılan talebe veya topluluğun gönüllüsü olabilir).

⁹ Çok kültürlü çalıştayların gerçekleşmesi için düzenlenen öğretmenlere ait seminerler, çalıştay niteliğindedir ve teoretik esaslara dayalı tartışmalarla tecrübeden öğrenmeyi kapsamaktadır (eşit muamele, iki dilde yapılması, çalışma metodları sağlama vb.), aynı zamanda pratik bölümü de var, bu bölümde öğretmenler, eğitimcilerin denetiminde çok kültürlü çalıştaylardan bölümler gerçekleştirmektedirler.

¹⁰ Çok kültürlü çalıştaylar İnsan hakları ve İhtilafları Çözme Merkezi tarafınca, UNICEF'in finanse ettiği "Çocuğun ölçüsüne göre okul" projesi dahilinde hazırlanmıştır ve Eğitim ve Bilim bakanlığı ile Eğitimi Geliştirme Bürosu işbirliğiyle gerçekleşti. Bu programın ihtiyaçları için Makedonca, Arnavutça ve Türkçe olmak üzere öğretmenlere-çalıştayları uygulayanlara adalı özel kılavuzlar hazırlanmıştır.

¹¹ Çok kültürlü çalıştayların yapısı, İnsan hakları ve İhtilafları Çözme Merkezi tarafınca, UNICEF'in finanse ettiği "Çocuğun ölçüsüne göre okul" projesi dahilinde hazırlanan ve Eğitim ve Bilim bakanlığı ile Eğitimi Geliştirme Bürosu işbirliğiyle gerçekleşen Yaşam becerileri eğitimine ait yapıyı izlemektedir.

hazırlanan ve üretilen ortak çalışmaların tanıtımı ve görselliğini sağlamaktır (sonuç gösterinin örgütlenmesi sırasında tören ve müsamere düzenleme kuralları dikate alınmaktadır).

BİT ÇOK KÜLTÜRLÜ ETKİNLİKLER

Aynı veya **birbirine uzak olan** farklı belediyelerden farklı öğretim dilli ortak okullar, **'yüz yüze'** ve **bilgisayar iletişimi ile** çok kültürlü birleşim çalıştaylar örgütleyebilirler.

Bilişim İletişim Teknoloji (BİT) çok kültürlü çalıştaylar, bilgisayar vasıtasıyla kurulan iletişime uyumlu çalıştaylardır. Yukarıda açıklanan çalıştayların aynılarıdır, sadece onların bir bölümü için elektronik versiyonlar hazırlanmıştır ve internet hattı ile gerçekleştirilebilirler. BİT çok kültürlü çalıştayların hazırlanması ve gerçekleşmesi için yukarıda bahis konusu esas yönelgeler geçerlidir, yüz yüze çok kültürlü çalıştayların uygulanması, oysa spesifik medyanın kullanımından meydana gelen ilaveli yönergeler uyarınca da yapılmaktadır. Bilgisayar vasıtasıyla gerçekleşen iletişimi doğrudan gerçekleşen iletişimin yerini alamaz, dolayısıyla BİT çok kültürlü çalıştayların gerçekleşmesi, yüz yüze gerçekleşen çalıştaylar ile bilgisayar yardımıyla gerçekleşen çalıştayların kombinasyonunu oluşturmaktadırlar ve onlar birkaç aşamada gerçekleşmektedir:

1. Aşama: "yüz-yüze" (giriş çalıştaylar)

Ortak okulların dışında, belediye mekanlarında veya başka bir yerde, bir günlük karşılaşma gerçekleşmektedir. Bu karşılaşmada, çok kültürlü çalıştaya katılan bütün öğrenciler-katılımcılar, ortak okullardan çok kültürlü çalıştayı gerçekleştiren öğretmenlerle birlikte, uygun yetişkinler grubuna bölünerek, ilk üç çok kültürlü giriş çalıştaylarını gerçekleştirmektedirler. Serbest zamanlarında öğretmenler-gerçekleştirenler, sosyal etkinlikler (sosyal ve sportif) düzenleyebilirler, amaç öğrenci ve öğretmenlerin birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlamak ve gelecek iletişime faydalı olacak daha derin iletişimin temin edilmesidir.

2. Aşama : BİT çalıştaylar (çok kültürlü ve proje /uygulamalı çalıştaylar)¹²

Katılımcılar, hepsi "kendi" okulunda, bilgisayar vasıtasıyla kurulan iletişimle, internet bağlantısı ve önceden hazırlanan malzemeler ile yapılması gereken çok kültürlü çalıştayları gerçekleştirirler. O çalıştaylar içerik ve amacı itibarıyla "yüz-yüze" yapılan çalıştaylarla aynıdır, sadece BİT vasıtasıyla gerçekleşmeye adapte edilmişlerdir. (Googledoc uygun çalışma listeleri hazırlanmıştır, Skype vasıtasıyla iletişim sağlanır, çeviride yardım olarak Google translate kullanılmaktadır).

3. Aşama: „yüz-yüze“ (sonuç gösteri)

Sonul proje/uygulamalı çalıştay, ortak gösteri/olay şeklinde ortak okul öğretmen ve öğrencileri tarafından belediyenin mekanında veya başka bir yerde ortaklaşa gerçekleşmektedir, gösteriye katılan iki okul konukları huzurundaö ebeveynler ve diğer ziyaretçilerin karşısında gerçekleşen çalışmalardan bölümler sunulmaktadır.

SERBEST ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİ

Ortak okul etkinlik bölümleri, karşılıklı tanışma ve bilgilerin genişletilmesi ve artırılması bağlamında kooperatif projeler bazında şu uygulama ile çalışabilirler:

1. **e-projeler**, elektronik medya vasıtasıyla-elektronik malzem ve yazıların teatisi, çalıştırılması ve ilave edilmesi ile onların okullarda tanıtımı ile;
2. **ürün-projeler**, posta yolu ile - malzeme teatisi, çalıştırılması ve posta aracılığıyla yapılması ve onların okullarda tanıtımı ile;
3. **„canlı“ projeler – ortak gezi, seyahatö ziyaretlerde "yüz-yüze" gerçekleşen etkinlikler türünden ders dışı etkinliklerin düzenlenmesi ile, ve**

¹² BİT çalıştaylarının gerçekleşmesi için, "yüz-yüze" gerçekleşen çok kültürlü çalıştaylar için aynı eğitim ve malzemeler hariç, elektronik çalışma listelerinin kullanımına ait ilaveten eğitimin yapılması gerekiyor ve süregelenli internet bağlantısı ve kamera donanımlı, mikrofona sahip bilgisayarlar bulunmalıdır.

4. yerli ve uluslararası proje ve işbirliği projelerine katılım (ekoloji alanında, elektronik iletişim ve teknoloji, spor...) Ortak okullardan karma (etnik/dil/kültür) öğrenci ve öğretmen timleri.

Her seksiyon önceden belirlenen plan ve etkinlik dinamiği uyarınca en az bir yarı yıl süresince gerçekleşmelidir. Sıkça, ayrı proje türlerinin her biri içinde diğerlerinin unsurlarını da içermektedir, bu durum somut etkinliklerin planlanması sırasında dikkate alınmalıdır.

Ortak okul seksiyonlarını yürüten öğretmenler arasında işbirliği, bu tür projelerin başarılı gerçekleşmesinde kilit rol oynar. Onlardan, tim olarak beklenenler:

- her iki ortak okul için gerçekleşmesinin en uygun olduğunu düşündükleri birkaç proje konusu hazırlamalıdır;
- öğrencilere proje için birkaç öneri sunsunlar (herkes kendi okulunda)ve öğrencilerle birlikte (oylama ile)seksiyonun çalışacağı konu seçilsin;
- ortak çalışma planı hazırlansın;
- aralarında sürekli iletişim içinde olmalıdırlar;
- çeviri temin etmede birbirlerine karşılıklı destek sunmalıdırlar;
- öğrencilerden ve öğrencilere bilgileri aktarınlar ve
- diğer okuldan alınan malzemelere saygı gösterilmeli ve "kendi" grubunda alınan ürünlerin teknik kalitesi, dili veya içerdiği bilgiler yüzünden her türlü aşığılama, küçümseme ve gülmenin önüne çıkılmalıdır.

Her okul genelinde ortak okul öğrencileriyle ortak olmayan seksiyonlar bulunabilir, onları yürüten ortak okul öğretmenleri, onların organize edilmesi ve gerçekleşmesi için uygun şekiller temin edebilirler, bu bağlamda karşılıklı işbirliği yapabilirler, bu çalışmalarla eğitimde çok kültürlü ve çok etnikli entegrasyon dile gelecek ve tanıtılacaktır. Bu tür seksiyonların gerçekleşmesi sırasında öğretmenlerin temin etmesi gerekenler:

- öğrencilerin bilgisini genişletmeye yarayan malzemelerin bir bölümü ülkenin çok kültürlü özelliğine ait olmakla aynısını yansıtmalıdır ve ülkede mevcut farklı etnik/dil/kültür grupların özelliklerini de içermelidir (örnek, çok kültürlü konuya adalı konular resim seksiyonunda yer almalıdır, farklı etnik gruplardan ressamların eserlerinin tanıtımı, dram seksiyonunda farklı etnik gruplardan müelliflerin eserleri bulunmalıdır, okulda eğitim dili dışında etnik topluluklarının dillerinden birinde metinlerin bir bölümü okunsun) ve
- Çalışılacak içeriğin seçimi sırasında, ortak okullardan başka eğitim dili üzere ders veren öğretmenlerle zaruri danışmalar yapılmalıdır, bu şekilde içerikle ilgili diğer etnik/kültür/dil grubunun perspektifleri öğrenilmektedir ve bu konuda doğruluğu hakkında değerlendirme yapılabilir.

e-proje örneği: çocuk doğumuna bağlı adetler

farklı eğitim dili üzerinde çalışan ortak okulların Dil ve coğrafya/tarih seksiyonu katılımcıları, kendi yörelerinde çocukların doğumuna bağlı adetleri araştırabilirler, bunu söyleşi yaparak ve konuşmacıların anlatımının çekimi ile yapabilirler. Ardından elektronik posta ile çekimleri birbirlerine yollayabilirler ve benzerlik ile farklılıklar konusunda ortaklaşa analiz yapabilirler. Sonunda, ortaklaşa olarak kendi okullarının veb sitesinde onlayn sunum yapabilirler veya ortaklaşa tanıtımını yapmayı planladıkları broşürün yayımlanması için gereç toplama faaliyetleriyle malzeme ve basım hizmetleri temin edebilirler.

Ürün-proje örneği: yaprak proje

İki ortak okulun resim ve fen seksiyonu katılımcıları, sonbahar yapraklarından ortaklaşa resimler yapabilirler. Bir okul öğrencileri kendi çevresinde sonbahar yaprakları toplarlar (her yapraktan çift sayı, en az iki), kuruturlar, preslemekteler, ağaç adının yazıldığı sayfaya yapıştırırlar, rengi, o ağacın verdiği ürün de yazılmaktadır, ayrıca kullanımı konusunda da bilgi verilmekle her biri ayrı folyada korunmaktadır. Ardından da aynı türden bir yaprak kendilerine bırakırlar, diğerini de başka okula gönderirler (ya posta yolu ile ya da fotoğraf çektirirler ve fotoğrafı email ile göndermektedirler). Sonunda okulların iki yöreden aynı yaprakları oluyor ve her seksiyon kendi isteğine göre resim çizmektedir ve o resimlere yaprakları yapıştırmaktadırlar ve çizimleri tamamlarlar. En sonunda resimler sergisi örgütlenmektedirler ve ortak okulun yöresinde büyüyen ağaçların özellikleriyle ilgili öğrendikleri bilgileri takdim ederler. Sergi ortaklaşa örgütlenebilir (bir okulun diğer okula ziyareti veya STÖ gibi başka mekanlarda ya da belediyede ortak tanıtımı ile)veya bağımsız (her seksiyon kendi okulunda), resimlerin fotoğrafları ise okulun veb sitesinde sunulabilir.

“Canlı” proje örneği: bizim ova

Ortak okul öğrencileri, ortaklaşa araştıracakları (o eko alanda yaşayan bitki ve hayvan canlıları) doğada bir mekanda birkaç gezi örgütleyebilirler ve bakımıyla ilgilenebilirler (atıkların temizlenmesi, fidan dikme ve çiçek ekme, bitkilerin hasarına yasak işaretlerin yerleştirilmesi, farklı bitki ve hayvan türleri için bilgi

Uluslararası projeye ortak katılma örneği: Ortak şarkı

Dünya müziği üretme uluslararası proje çerçevesinde, değişik ülke koroları aynı bir melodinin farklı dillerde söylenmesini içeren ses kayıtlarını göndermekle, ortak okulların koro seksiyonuna katılan öğrenciler ses kaydının teatisi ile farklı öğretim dillerinden öğrencilerin melodinin bir bölümünü icra etmekle ortak bir performans sunabilirler. İlk başta her koro kendi öğretim dili üzerinde bir mısrayı icra eder, ardından çekimleri aralarında teatis ederler, sonrasında her koro diğer öğretim dilinde söylenen melodi mısrasını öğrenmelidir ve sonunda ortaklaşa olarak hem kendi hem diğerlerinin mısralarını icra etmelidir ve o ses kaydı ile ortak bir şekilde projeye katılmalıdır.

TOPLULUK İÇİNDE İNSANİ ETKİNLİKLER

Aynı belediyeden Ortak okulların sorumlu öğretmenleri topluluğun içerisinde, iki okulun karma bünyeden oluşan öğrenciler tarafından gerçekleştirilmesi talep edecekleri (öğrencilere okumada yardım sunma, sosyal konumu kötü olan ve özürli kişilere yardım, yaşlıların bakımı, kimsesiz çocuklar kurumunda sığınan çocuklarla arkadaşlıklar kurmak, Kızıl Haç ve Kızıl Ay ile işbirliği içerisinde insani yardım toplama ve dağıtma etkinliğini gerçekleştirme vb.) bir veya birkaç insani etkinlik seçebilirler.

Öğretim yılı süresince okulun kendi programı üzere ne tür insani faaliyetin yapılacağı belirlenmiş olduğu takdirde, sorumlu öğretmenler karma etnik/dil öğrenci yapısına en elverişli hangi etkinliğin olacağını tespit etmek üzere analiz yapabilirler. Okul o tür etkinlikler öngörmediği takdirde, sorumlu öğretmenler en az bir yarı yıl boyunca gerçekleşecek olan bir veya birkaç etkinlik önerebilirler.

Topluluk içerisinde insani etkinlik örneği: Yaşlı kişilere yardım

Aynı belediyede ortak okulların sorumlu öğretmenleri, ebeveynler konseyi temsilcileriyle birlikte, (öğrenci akrabaları ve/veya yakın çevrede yaşayan yaşlı kişiler) hergünkü işlerinde yardıma muhtaç olan yaşlı kişilerin listesini hazırlamalıdır. Ortak okulun farklı etnik/dil mensuplu öğrenciler, çiftler olarak veya grup olarak, ne tür yardıma muhtaç olduklarını tespit etmek için yaşlı kişilerle ilk önce konuşmalıdırlar ve tespit edecekleri ihtiyaçları bir listeye yazmalıdırlar (örneğin: gerekli malzemelerin alımı, günlük gazetelerin okunması, internet ile iletişim, kartö santraç oyunları...). Ardından öğrenci çiftleri/gruplar kayıtlı işlerin bir veya birkaçını seçerler ve muhtaç olan tüm yaşlı kişilerde seçtikleri yardımı gerçekleştirirler.

4.3. Ortak eğitim etkinliklerinin uygulanması**SIRALI DERSLER KAPSAMINDA PROJE FAALİYETLERİ**

Sıralı dersler çerçevesinde proje faaliyetleri vasıtasıyla ortak okullar karşılıklı tanışma, işbirliği geliştirme, bilgi geliştirme ve artırma bağlamında çalışabilirler, bunu şöyle gerçekleştirebilirler:

- 1. e-projeler**, elektronik medya vasıtasıyla-elektronik malzem ve yazıların teatisi, çalıştırılması ve ilave edilmesi ile onların okullarda tanıtımı ile;
- 2. ürün-projeler**, posta yolu ile - malzeme teatisi, çalıştırılması ve posta aracılığıyla yapılması ve onların okullarda tanıtımı ile;
- 3. „canlı“ projeler** – ortak gezi, seyahat, ziyaretlerde “yüz-yüze” gerçekleşen etkinlikler türünden ders dışı etkinliklerle.

Uygulama

Proje etkinliklerin gerçekleşimi, ortak okulun sorumlu öğretmenleri tarafınca önceden belirlenen plan ve etkinlik dinamiği uyarınca bir öğretim yılı süresince gerçekleşmektedir. Ortak okul sorumlu öğretmenleri arasında işbirliği, bu tür projelerin başarılı gerçekleşmesinde kilit rol oynar. Onlardan, tim olarak beklenenler:

- her iki ortak okul öğrencilerinin katılımının zaruri olacağı ve konkre dersler çerçevesinde gerçekleşmesinin en uygun olduğunu düşündükleri birkaç proje konusu hazırlamalıdır;
- öğrencilere konkre derslerle ilgili birkaç proje konusu önerirler (herkes kendi okulunda)ve öğrencilerle birlikte (oylama ile) çalışacakları konuyu seçilsin;
- ortak çalışma planı hazırlansın;
- aralarında sürekli iletişim içinde olmalıdırlar ve anlaşma yapacakları görüşmeleri gerçekleştirirler
- daha ilk karşılaşmada öğrencilerin birbirlerini tanımaları için etkinlik hazırlansınlar;
- çeviri temin etmede birbirlerine karşılıklı destek sunmalıdırlar;
- öğrencilerden ve öğrencilere bilgileri aktarınlar ve
- diğer okuldan alınan malzemelere saygı gösterilmeli ve "kendi" grubunda alınan ürünlerin teknik kalitesi, dili veya içerdiği bilgiler yüzünden her türlü aşığılama, küçümseme ve gülmenin önüne çıkılmalıdır.

Resim Ders Faaliyetleri Proje Örnekleri

Ürün - Proje: Çizimlerin Tamamlanması

Her iki ortak okulda okuyan öğrenciler, ayrı ayrı düzenlenecek olan dersler kapsamında farklı teknikleri kullanarak çizimler yapabilirler. Hazırlayacakları çizimleri tamamlamadan önce diğer ortak okula göndermeleri daha doğrusu onlarla değiş tokuş yapmaları gerekir. Ortak okuldan alınacak olan tamamlanmamış çizimlerin kabulünden sonra, öğrenciler onları tamamlar ve kendilerinde saklar. Çalışmaların sonunda, sözkonusu okullarda veya diğer üçüncü bir yerde (Kültür Evi, Belediye vs.) yapılan çizimlerin sergileneceği (satılacağı) bir tören düzenlenebilir.

"Canlı" Proje: Yaratıcı Geziler

Ortak okullardaki öğrenciler doğada yapabilecekleri birkaç ortak geziler düzenleyebilirler. Bu gezi programları sırasında küçük karışık gruplar veya çiftler halinde ortak çizimlerin tasarlanması üzerine farklı teknikler kullanılabilir. Çalışmaların sonunda, sözkonusu okullarda veya diğer üçüncü bir yerde (Kültür Evi, Belediye vs.) yapılan çizimlerin sergileneceği (satılacağı) bir tören düzenlenebilir.

İngilizce dilinde proje etkinliklere ait örnekler

E-proje: Üçdilli proje hazırlığı

İki ortak okul öğrencileri, herkes kendi okulunda, İngilizce dili üzerinde malzeme toplarlar) ifade, deyim, sözler) konular etrafında toplanırlar ve aynılarını kendi dilline çevirirler. Ardından e posta ile ortak okul öğrencilerine göndermektedirler, onlar alınan metni kendi dillerine (üçüncü) çevirirler ve bu durum iki grup öğrenciler tarafınca koşut yapılmaktadır. Sonunda okullarının web sitesinde ortak onlayn sunum yapabilirler veya belediyelerin iş camiyası ile kurulacak işbirliği neticesinde ortak tanıtımını yapacakları bröşürün yayımlanması için gereçler toplayabilirler.

"Canlı" proje: İngilizce dilinde sunumun hazırlanması

Ortak okul alıştırmayı yapmayı kararlaştırabilirler (şarkı, oyun, ünlü kişilerin taklidi) hepsinin huzurunda İngilizce dilinde sunum yapılabilir. Bu tür hazırlanan sunumlar okullarda düzenlenen tören ve müsamerelerde kullanılabilir veya okulların bulunduğu belediyelerde de aynıları sunulabilir. öğrencileri, doğada birkaç kır gezisi örgütleyebilirler ve orada küçük karma gruplarda ortak sunum

**İLK ÖĞRETİM OKULLARINDA
DOĞA EĞİTİMİ**

İki ortak okulda farklı öğretim dillerinde okuyan IV sınıf öğrencileri için doğa eğitimi aynı zamanda aynı mekanda 3-7 gün süreli olarak örgütlenebilirler. Bu sırada, uygulamalı veya icra edici etkinliklerin yapılabileceği branş derslerinde, eğitim etnik/dil açısından karma gruplarda yapılmalıdır (farklı öğretim dilli iki ortak okuldan birer) iki sınıf birleşiyor ve içeriğin gerçekleşmesi için pek çok sözlü ifade gerektirmeyen daha çok uygulamalı çalışma gerektiren içeriğin gerçekleşimine geçilir.

Hazırlık

İlk Öğretim öğrencilerine okul gezi ve diğer serbest etkinliklerin gerçekleşmesine ait yönerge uyarınca, farklı öğretim dilinin uygulandığı iki ortak okulun sorumlu öğretmenleri doğa eğitiminin hazırlanmasında işbirliği yaparlar.

Uygulamaların öncesinde daha doğrusu gezi programları ve diğer serbest faaliyetlerin düzenlenmesinden en geç yedi gün önce, sınıf öğretmeni öğrencilerle ve onların velileriyle birlikte bir toplantı düzenler ve sözkonusu toplantı sırasında uygulanacak olan programa ilişkin ayrıntılı açıklamalarda bulunur"

(İlkokullardaki öğrencilere yönelik düzenlenecek olan geziler ve diğer serbest faaliyetlerin şekli kararlarından alınan bilgilere istinaden, 25. Madde)

Onlardan tim olarak beklenenler:

- Program hazırlasınlar (konu/içerik seçsinler, amaçlar belirlesinler ve somut görevler üzerinde çalışma planı hazırlasınlar);
- Eğitimi Geliştirme Bürosu, Ebeveynler Konseyi ve Belediye Konseyinden alınan görüşe dayanarak İki Ortak okul kurulları tarafınca programın onaylanması;
- Ebeveyn toplantılarının yapılması (iki okulda da) toplantıda doğa eğitimiyle ilgili velilerin bilgilendirilmesi ve doğada eğitimin ortaklaşa yapılması ve ortak faaliyetlerin düzenlenmesi için (her sınıfta en az 70% öğrenci ebeveyninden) ve
- Kilit terimlerin iki dilli listesi hazırlanmalı ve onlardan yararlanmalıdırlar yanı sıra doğada eğitimin ortak faaliyetlerinin gerçekleşmesi sırasında aynılarının kullanılması.

Uygulama

Öngörülen etkinliklerin gerçekleşmesi sırasında iki ortak okul öğretmenlerinin dikkat etmeleri gereken hususlar:

- Olay yerine varıldığında öğrencilerin yapması gereken ilk etkinlik, oyun faaliyetleriyle aralarında karşılıklı tanışmalarıdır;
- Dersin uygulandığı dili konuşmalıdır, bu arada ders etkinliği sırasında her iki dilin kullanılmasına özen gösterilmelidir;
- İki dil dönüşümlü ve eşit kullanılmalıdır (dillerden biri sadece çeviride kullanılmasın);
- Farklı dil grubu öğrencilere hitap edilmeli ve etkin bir şekilde onlar dinlenmelidir ve söylediklerini olabildiğince anlamaya farklı şekillerde gayret sarfetmelidirler;
- Etkinliklerin uygulanması sırasında karşılıklı işbirliği yapmaları ve birbirlerini tamamlamaları; (Örneğin, Konuyla ilgili önceden hazırlanan kimi terimlerin iki öğretmen tarafınca iki dilde telafüz edilmesi);
- İhtiyaç üzere karma etnik kökenli öğrenci ve farklı cinsiyetten oluşan küçük çalışma grupların oluşturulması ve grup çalışmalarında öğrencilerin etnik mensubiyetine fark etmeden karşılıklı işbirliği yapmalarını teşvik etmek; ve
- Etnik kökenlerine fark etmeden öğretmenler bütün öğrencileri takdir etmelidirler.

**LİSE EĞİTİMİNDE PROJE
FAALİYETLERİ**

Orta lise eğitimine ait öğretim planında öngörülen Proje etkinlikleri, farklı dillerde okuyan karma öğrenci gruplarıyla da örgütlenebilir. Bu tür etkinlikler için mühim olan iki dış grup mensubu öğrencilerin ortak ürün yapacakları çalışmalar gerçekleştirmektir ve bu çalışma karşılıklı işbirliğin verimi sayılmaktadır.

Proje etkinliklerinin ders dışı öğretim sırasında gerçekleştiğini dikate alarak, cumartesi günleri blok ders şeklinde gerçekleştirilebilir. Orta lise eğitimi ders planlamasına göre, proje etkinlikleri bir eğitim yılının yarı yılında 36 ders olarak gerçekleştirilebilir.

Proje faaliyetlerinin gerçekleşme şekli doğrudan temas ile (yüz-yüze) veya dolaysız temastan (bilgisayar vasıtasıyla kurulan iletişim) ibaret kombinasyondur. Bu arada, öğrencilerin gerçekleştirecekleri karşılaşmaların en azından yarısının doğrudan doğruya görüşmeler ile karşılıklı ziyaretler veya ortak gezilerle yapılmasında fayda var. Ziyaretler arasında, her okul öğrencileri ayrı çalışabilirler, ortak okul öğrencileriyle bilgisayar vasıtasıyla ses-görüntülü buluşmalarla iletişim kurabilirler (Skype veya benzer şekilde) yanı sıra belge paylaşımına yarayan başka platform kullanabilirler (Googledoc ve benzer). Mesleki okullarda serbest derslerin gerçekleşmesine benzer olarak (aşağıda tasfir edilmiştir) doğrudan doğruya yüz-yüze görüşmelerde ve bilgisayar aracılığıyla gerçekleşen temaslarda, araştırma çalışmasının mevcut olacağı dönemler olabilir, bu durumda her okulun öğrencileri ayrı ayrı bilgi toplamaktadırlar, ardından da bilgileri birbirleri arasında paylaşırlar, bu şekilde de ortak ürün elde ederler.

Eğitimi Geliştirme Bürosundan hazırlanan Orta lise eğitimi ders planına göre, proje etkinlikleri şu alanlarda organize edilebilir: sağlıklı yaşama kültürü, barış ve hoşgörü, şehircilik kültürü, vatandaş kültürü, spor etkinlikleri, müzik dalında etkinlikler, resim-yaratıcılık etkinliği, edebiyat kulüpleri ve dram bölümleri, girişimcilik vb.

İki okul Öğretmenleri ortak bir alan konusunda anlaşılır ve ardından da iki okul öğrencilerinin ilk görüşmesinde proje faaliyetlerinde çalışacakları somut konu seçilmektedir. Diğer olanak ise, farklı eğitim dillerinden öğretmenler verilen belirli alanla ilgili konu belirleyebilirler ve ilgili konuda öğrencilerin proje etkinliğine katılımını sağlayacak başvuru yapmaları için ilan yayımlayabilirler veya proje faaliyetlerinin belirlenmesi için öğrenciler arasında eğilimli konuların tespitinin yapılması hususunda anket de yapılabilir.

Hazırlık

Proje etkinliğini ortaklaşa gerçekleştirecek olan iki ortak okul öğretmenler çiftinden beklenenler:

- Karma Etnik öğrenci gruplarıyla, proje etkinliklerin gerçekleşmesi için somut etkinlikler içeren program hazırlamalıdır;
- Toplam 20-24 öğrenciden oluşacak etnik ve cinsiyet açısından uyumlu grupların oluşturulması(her okuldan 10-12 öğrenci)
- Serbest derslerin gerçekleşmesi için gerekli olan teknik koşulların sağlanması (en az 4 bilgisayarlı mekan, sürekli internet bağlantısı ve ses-görüntü hattı);
- Proje etkinliklerinin gerçekleşmesi için terimin belirlenmesi (zaman ve yer) ve aynısını görülebilecek yere yerleştirmelidirler;
- Proje etkinliklerinin gerçekleşmesi için gerekli olan malzemenin temin edilmesi ve
- Her görüşme öncesinde (ortak veya ayrı) etkinliklerin gerçekleşmesinde uyumun sağlanması için ortaklaşa anlaşmaların yapılması.

Uygulama

İki ortak okul öğretmenleri proje etkinliklerinin gerçekleşmesi sırasında şu husulara itibar etmelidir:

- Dersin uygulandığı dilde konuşmaya özen göstermelidirler, oysa dile karşılıklı iletişimi kolaylaştıran vasıta olarak bakılmasını sağlamalıdır;
- Çalışma malzemelerinin doldurulmasında iki dil kullanılmalı (diğer dile çeviri Google translate aracılığıyla temin edilsin);
- İletişim sırasında İki dil dönüşümlü kullanılmalıdır (dillerden biri sadece çeviride kullanılmalı);
- Planlanan etkinliklerin ihtiyaçlarına göre, ortaklaşa belirlenen görevi ifa etmeleri için, öğrencileri karma etnik/dil çiftler veya timler olarak örgütlemelidirler onlar doğrudan temaslara veya bilgisayar vasıtasıyla iletişim kurarak etkinlikleri ortaklaşa gerçekleştirirler ve farklı eğitim dilinden öğrencilerin katılımı ile Proje etkinliklerinden ürünlerin tanıtımı iki dilde yapılmalıdır ve bütün malzemeler de iki dilde hazırlanmalıdır;

- Ortak derslerden ürünlerin tanıtımında, sergi daveti ve kataloglar yanı sıra resim alt yazıları, etkinliğin gerçekteşiminde kullanılan tüm dillerde yazılmalıdır.

MESLEKİ OKULLARDA SERBEST DERSLER

Orta okul mesleki eğitim ders planı ile öngörülen serbest dersler, karma gruplarda farklı dilde eğitim gören öğrencilerle dahası iki ortak okulun farklı öğretim dilinde okuyan öğrencilerle örgütlenebilir. Bu durumda, serbest dersler iki dilde gerçekteşiyor, dersleri farklı eğitim dilinde ders veren öğretmenler tarafından yürütölmektedir.

Entegreli eğitimin uygulandığı okullarda serbest ders programlarının hazırlanmasına dair Rehberde betimlendiğine göre, okul öğretmenleri bizzat kendileri serbest ders programlarını hazırlamaktadırlar ve bu bağlamda iki yaklaşım arasında tercih yapabilirler (birçok öğretim dilli okullarda serbest derslere adalı bölümde ayrıntılı açıklanmıştır). İlk yaklaşımı bünyesinde aynı mesleki/eğitim profili içeren okullar sadece seçebildiğine göre, ortak ilişkiye dayalı faaliyetlerin gerçekteşimi için ikinci yaklaşım daha elverişlidir, bu yaklaşımda branş/eğitim profili önemli değildir, burada farklı öğretim dilinde okuyan öğrencileri çok kültürlü/çok etnikli içerikleri kavrama durumuna getirmektedirler, bu tür içerikler iki dilli öğrenimin tanıtımını, farklılıklara saygı ve karşılıklı işbirliğin tanıtımını sağlarlar.

Ortak okul öğrencileriyle serbest derslerin gerçekteşme şekli doğrudan temas (yüz-yüze) ve bilgisayar vasıtasıyla kurulacak iletişimle gerçekteşmektedir. Bu esnada, optimal model şu dinamiği izler: 1.

1. aşama : doğrudan temas (yüz-yüze)

Bir ortak okul öğrencileri diğer ortak okulu ziyaret ederler (veya ortak gezi) ve bu esnada ortak çalıştay düzenlenir, çalıştayda öğrenciler oyun ve interaktif etkinliklerle karşılıklı olarak birbirlerini tanırlar.

2. aşama : dolaylı temas(bilgisayar vasıtasıyla iletişim)

İki ortak okul öğrencileri aynı terimde görüşme gerçekteştirmektedirler (herkes kendi okulunda) bu sırada bilgisayar ile ses-görüntü bağlantısı sağlanır (Skyp ve benzer) ve diğer belge paylaşım platformu kullanılabilir (Googledoc ve benzer). Ders esnasında, her iki ortak okul grupları çalışma listeleri vasıtasıyla belirli görevler üzerinde çalışmaktadır ve bu şekilde bütün çalışmalar için perspektivler/yanıtlar elde edilmektedirler, bunlar devamda program türüne ve program etkinliklerine bağlı olarak gerçekteştirilebilirler, benzerlik ve farklılıklar tespit edilebilir vb.

İlk ve ikinci aşama arasında araştırma dönemini kapsayan bölüm olabilir, bu esnada her okul öğrencileri olay yerinde ayrı ayrı bilgi toplamaktadırlar (program türüne bağlı olarak).

Hazırlık

Serbest dersi ortaklaşa gerçekteştirecek olan iki ortak okul çift öğretmenlerinden beklenenler:

- İki ortak okulun farklı dilde eğitim gören Karma Etnik öğrenci gruplarıyla, serbest derslerin gerçekteşmesi için ortaklaşa program hazırlamalıdırlar;
- Program Sınıf dersinde öğrenciler önünde tanıtılmalıdır ve önceden belirlenen kriteriler uyarınca öğrencilerin başvuru yapması sağlanmalıdır;
- Sunulacak programa katılacak olan öğrencileri'kendi' okullarından seçsinler- iki ayrı grup oluştursunlar(okuldan birer tane) her grup 10-12 öğrenciden oluşmalı (her iki grupta kız ve erkek öğrenci sayısı hemende aynı olmalıdır);
- Serbest derslerin gerçekteşmesi için gerekli olan teknik koşulların sağlanması (en az 4 bilgisayarlı mekan, sürekli internet ve ses-görüntü bağlantısının olması);
- Serbest dersin gerçekteşmesi için terimin belirlenmesi (zaman ve yer) ve aynısını iki okulda görölebilecek yere yerleştirmelidirler (Serbest dersler blok ders olarak da örgütlenebilirler ve hafta sonu günlerinde de gerçekteşebilirler) ve
- Her ortak karşılaşma öncesinde etkinliklerin gerçekteşiminde uyumun sağlanması için ortak kararlar alınmaktadır;

Uygulama

Derslerin gerçekleşmesi sırasında İki ortak okul öğretmenleri şu husulara itibar etmelidir:

- Dersin uygulandığı dilde konuşmaya özen göstermelidirler, oysa dile karşılıklı iletişimi kolaylaştıran vasıta olarak bakılmasını sağlamalıdır;
- Çalışma malzemelerinin doldurulmasında iki dil kullanılmalı (diğer dile çeviri Google translate aracılığıyla temin edilsin);
- İletişim sırasında İki dil dönüşümlü ve eşit kullanılmalıdır (dillerden biri sadece çeviride kullanılmasın);
- Planlanan etkinliklerin ihtiyaçlarına göre, ortaklaşa belirlenen görevi ifa etmeleri için, öğrencileri karma etnik/dil çiftler veya timler olarak örgütlemelidirler onlar doğrudan temaslarla veya bilgisayar vasıtasıyla iletişim kurarak etkinlikleri ortaklaşa gerçekleştirirler ve
- Ortak derslerden ürünlerin tanıtımında, sergi daveti ve kataloglar yanı sıra resim alt yazıları, etkinliğin gerçekleşiminde kullanılan tüm dillerde yazılmalıdır.

Ortak okullarda serbest derslerde ortak konu örneği

İki etnik topluluğunun düğün adetlerine inceleme (farklı öğretim dillerinin uygulandığı serbest derslerine adalı bölümde açıklanmıştır) iki ortak okul öğrencilerinin düğün süresi, örenler, adetler, konuklar, müzik, giyim kuşam ve diğer konularda inceleme metodlarını belirleyerek gerçekleştirebilir. Ardından, farklı nesillere ait kendi etnik mensubundan kişilerle gerçekleşen konuşmalar ile farklı sosyal statüden bilgi birikimiyle, kendi mensup olduğu etnik topluluğunun örf ve adetlerini öğrenmiş olur..Sonunda, olay yerinde derlenen bilgiler ortaklaşa olarak analiz edilebilirler- konuyla ilgili benzerlik ve farklılıklar tespit edilebilir, onları fotoğraf sergisi, bröşür ve benzer şekilde sunup tanıtabilirler.